

Handwritten text, possibly a title or author name, located at the top of the page. The text is faint and difficult to decipher.



e



DE INLIJVINGEN

VAN HET

GRONDGEBIED

van het tegenwoordig

HERTOGDOM LIMBURG

bij de Fransche Republiek,

de politieke indeelingen

en den afstand daarvan, bij tractaten, door de oude bezitters

tijdens de Fransche overheersching,

1792—1814,

DOOR

A. J. FLAMENT,

Rijksarchivaris in Limburg.

MAASTRICHT,

1894.



84 . 041

Rechtsgesch. ERC-XI. Fla.

DE INLIJVINGEN

VAN HET

GRONDGEBIED

van het tegenwoordig

HERTOGDOM LIMBURG

bij de Fransche Republiek,

de politieke indeelingen

en den afstand daarvan, bij tractaten, door de oude bezitters

tijdens de Fransche overheersching,

1792—1814,

DOOR

A. J. FLAMENT,

Rijksarchivaris in Limburg.

MAASTRICHT.

1894.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT



1196 9049



DE INLIJVINGEN
VAN HET
Grondgebied van het tegenwoordig hertogdom Limburg
bij de Fransche Republiek,
de politieke indeelingen
en den afstand daarvan, bij tractaten, door de oude bezitters
tijdens de Fransche overheersching.
1792—1814.

A. DE INLIJVINGEN EN POLITIEKE INDEELINGEN.

I. DE FRANSCHEN INVAL IN 1792—93.

Den 26 April 1792 verklaarden de Franschen den oorlog aan Oostenrijk en 1 Februari 1793 aan den Stadhouder der Ver. Provinciën en aan den Koning van Engeland. In April 1792 vielen zij in België, behaalden bij Jemappes, 6 November van dat jaar, eene schitterende overwinning op de Oostenrijkers en belegerden, te vergeefs, Maastricht van 13 Februari tot den 3 Maart onder generaal Miranda (1) Intusschen hadden zij het fort St. Michiel bij Venlo veroverd op 12 Februari onder generaal Champmorin. (2).

Fransche troepen waren toen ook gelegerd in de dorpen Lottum en Broeckhuizen (3), legerden zich onder generaal Lamarlière bij Swalmen (4) en te Blerick (5) onder generaal Champmorin. Ook Weert hadden zij bezet, reeds voor 10

(1) Journal of nauwkeurig dagverhaal van het beleg van Maastricht, begonnen den 13 Februari tot deszelfs ontzet op den 3 Maart 1793 en de twee volgende dagen. Opgesteld en bijeen vergaderd met de uiterste juistheid door een ooggetuige dezer gebeurtenis. Te koop bij M. J. Spettel 8 blz. 8°.

(2) en (5) Zie: Algemeene staatkundige nieuwsberichten gedrukt te Venlo, n° 14 van 1793.

(3) Idem n° 19 van 1793.

(4) Idem, n° 19 van 1793.

December 1792(1). Den 11 December van dat jaar kwamen zij te Roermond (2). Ook Thorn trokken zij nog in 1792 binnen (3).

De Fransche troepen bezetten ook Maasbracht, Linne, Vlodrop, Odiliënberg en Posterholt in het begin van December 1792 en bleven in het ambt Montfort tot op den 4 Maart 1794. (Zie *Maasgouw*, 1881, p. 421—22, 425—26.) Tengevolge van de overwinning der gealliëerden te Aldenhoven, den 1 Maart 1793, en bij Landen en Neerwinden op 18 en 19 Maart 1792 op de Franschen onder Dumouriez, verlieten deze België.

Intusschen had deze tijdelijke bezetting van België reeds aanleiding gegeven tot de twee volgende decreten der Nationale Conventie, waarbij de inlijving daarvan bij de Fransche Republiek werd voorbereid, en die van het land van Luik, waartoe in onze provincie Breust, Neeritter, Heel en St. Pieter behoorden, werd gedecreteerd:

1° Décret relatif à la division du pays Belgique en cantons, districts et départemens.

Du 23 Mars 1793 = 25 du même mois.

La convention nationale décrète que le conseil exécutif lui présentera sous huitaine le tableau des communes de la Belgique qui ont émis le voeu de réunion à la République, de celles qui ont été réunies, et l'Etat de leur population; il y joindra le tableau et la population des communes que n'ont pas émis leur voeu, et les instructions qu'il peut avoir pour la division du pays Belgique en cantons, districts et départemens

(Journal des débats, n° 186 p. 282 = Feuilleton n° 173 p. 1.)

Collection générale des décrets rendus par la convention nationale. . . . Mois de Janvier, Février, Mars 1793. — Paris, Baudouin, Imprimeur de la Convention nationale 8° p. 473.

(1) Manuscript van Pastoor Haeff over Weert, p. 98, berustende op het Rijksarchief te Maastricht.

(2) Kronykje van Roermond van Sebastiaan van Beringen. (Publ. du Limbourg, II, p. 377), zie ook kronykje van Juffrouw van Elsacker. (Publ. du Limbourg V, p. 279) en van Ramaekers (idem p. 306.)

(3) Zie Inventaris van de archieven der abdij van Thorn, deel II (in druk) p. 552 en 646.

2^o Décret par lequel la Convention déclare qu'elle accepte la réunion du pays de Liège à la République française.

Du 8 Mai = 12 du même mois.

Les citoyens de Liège, réfugiés à Paris, présentent une adresse à la Convention ; ils demandent au nom de leurs concitoyens la réunion du pays de Liège à la France.

Sur la proposition d'un membre, la Convention nationale décrète qu'elle accepte la réunion du pays de Liège à la République française ; renvoie l'adresse et les procès-verbaux déposés sur le bureau par les Liégeois, aux comités de salut public et des finances, pour faire un prompt rapport, et ordonne que l'adresse des Liégeois sera imprimée, envoyée aux départemens et insérée au bulletin.

(Journal des débats, n^o 233, p. 110 = Feuilleton n^o 219 p.1.)

Collection générale des Décrets etc. mois de mai 1793.
ibidem, idem p. 72—73.

De e decreten hadden ondanks de nederlagen door de Franschen geleden, later toch hunne gevolgen. (Zie hierna p. 15).

II. DE FRANSCH E OVERHEERSCHING VAN 1794 TOT 1814.

1^o Tijdsak van 1 Juli 1794 tot 1 Oct. 1795.

(Geheel het grondgebied van het tegenw. hertogd. Limburg)

In 1794 keerden de Franschen terug onder generaal Pichegru, wonnen den slag bij Fleurus den 26 Juni 1794.

Op den 26 Juli waren de Franschen te Luik.

22 September waren zij te Aken.

Gulick was reeds 22 Juli in hunne macht gevallen en in October waren zij meester van het hertogdom Kleef en het land van Gelder. (1)

De Franschen waren reeds den 24 October 1794 te Roermond gekomen. (2)

(1) Lecomte, Mémorial ou journal historique etc. de la révolution de France, tom. 2, p. 318.

(2) Dit blijkt uit: a) Kronykje in Mss. der Stad Roermond van Sebastiaan Van Beringen, uitgegeven in de

Venlo werd ingenomen den 26 October 1794 door generaal Laurent (1)

Zij namen Maastricht in den 3 November 1794 na een beleg, dat reeds tegen het einde van September begonnen was(2) door Kleber.

Een der eerste daden van organisatie der volksrepresentanten, die de Fransche legers bij hunne veroveringen vergezelden was het arrêté van 21 Fructidor an II (7 Sept. 1794) (3) waarbij een groot gedeelte van België en het land van Luik werd ingedeeld. Art. 1 bepaalde dat het arrondissement Luik zou omvatten al wat tot het Luikerland behoorde. Dit arrêté heeft op het grondgebied van ons tegenwoordig hertogdom Limburg alleen in zoverre betrekking als die gemeenten betreft, die vroeger tot het Luikerland hebben behoord, dat is, behalve de gedeelten van eenige thans Limburgsche gemeenten die later deel uitmaakten van het Departement der Ourthe, zooals hierna zal worden vermeld, de gemeenten St. Pieter, Breust, Heel en Neeritter.

Na de verovering van Gulick, Aken, Venlo en Maastricht werd te Keulen door de volksrepresentanten N. Hausmann, Frécine, en Joubert het volgend arrêté uitgevaardigd:

Publications du Limbourg dl. II, (1865) p. 379 door J. Habets; b) Een Kroniekje van Juffrouw van Elsacker 1760—1819, p. 281; c) Kroniek van Pieter Hendrik Schreurs, 1794—1799, p. 285; d) Uittreksel uit de kroniek van den zoldermeester Ramaekers 1781—1802, p. 307. Deze drie laatste chroniekjes zijn uitgegeven in de: Publications, etc. du Limbourg, tom. V, p. 275—308 en medegedeeld door Ch. Guillon.

(1) L. J. E. Keuller; Geschiedenis en beschrijving van Venloo. Venloo, J. H. Bontamps 1843, 8°, p. 183 en 307—318. (tractaat van overgave naar het origineel in stadsarchief te Venlo).

(2) Zie: Relation du siège de Maestricht par le général de Brigade du génie de Marescot, in Mss. op het Rijksarchief te Maastricht en uitgeg. Publication du Limbourg XVI, 345 en volg.

(3) Recueil Hayez I, p. 43; Pasinomie 6, XXXII.

Arrêté du 24 Brumaire an III (14 Nov. 1794) des Représentants du peuple (N. Hausmann, Frécine, en Joubert) voulant organiser l'administration des pays conquis entre la Meuse et le Rhin et tracer les règles que chacun doit observer.

Section Seconde.

Administration.

I. Il y aura une administration centrale à Aix-la-Chapelle pour le pays entre la Meuse et le Rhin. Sous cette administration il en sera formée (*sic*) sept autres ainsi qu'il suit.

1° à Maestricht, pour l'administration de la Généralité de Maestricht, pays de Fauquemont, Vaels, Wittem, Wilré, Dahlem et Maeseyck, Heerlen et la Campine Liégeoise.

2° à Gueldres pour l'administration de la Gueldres prussienne et Autrichienne comtés de Mœurs et de Clèves.

3° à Aix-la-Chapelle pour l'administration du duché de Juliers pays de Heyden (1), Borcette, Cornelis-munster et Aix-la-Chapelle.

4° à Bonn pour l'administration du pays, de la ville et l'électorat de Cologne.

5° à Blankenheim pour l'administration des comtés de Blankenheim, Re(i)fferscheid, Manderscheid, Schleiden et autres principautés et seigneuries, qui ne se trouveroient enclavées dans aucune autre administration environnant lesdits pays.

6° à Limbourg pour l'administration de tout le duché de Limbourg.

7° à Spa, pour l'administration du comté de Franchimont Spa, Looz, Stavelot, Malmédy et le pays de Liège entre la Meuse et l'Ourte.

II. Les divisions ou les arrondissements particuliers tels que baillages, mairies, cantons et municipalités sont conservés avec leurs territoires et juridictions, selon leur composition actuelle.

Register der Notulen n° 1 van de administratie van het arrondissement Maastricht, fol. 5 verso — 6 recto, 2° sectie der wet. — Recueil Hayez, I, p. 101 Pasinomie 6, XLI.

(1) Hiertoe behoorden van ons tegenwoordig hertogdom Limburg het gehucht Blyerheide, onder Kerkrade, en de dorpen Eygelshoven en Waubach (gem Ubach-over-Worms.)

Den 26 Brumaire an III, (16 Nov. 1794) werd door de volksrepresentanten te Brussel, op grond onder anderen, dat Maastricht was ingenomen, een arrêté uitgevaardigd (1) waarin bij art. 7 eene Centrale Administratie te Brussel werd gevestigd en bij art. 1 acht arrondissemens-administraties werden ingesteld, van welke de 8^e, gevestigd te Luik, zich uitstreckende over het op den linker Maasoever gelegen gedeelte van Luikerland, tot gedeelten van het tegenwoordig Hertogdom Limburg betrekking heeft (St. Pieter?).

Bij arrêté der volksrepresentanten van 27 Brumaire an III (17 Nov. 1794) (2) te Brussel genomen, werd de tegenstrijdigheid opgeheven, dat bij deze twee voornoemde arrêtés van 24 en 26 Brumaire op twee verschillende wijzen over hetzelfde grondgebied, namelijk het links van de Maas gelegen gedeelte van het land van Luik was beschikt. Bij arrêté van 27 Brumaire dan werd vastgesteld art. 1, dat de stad Luik met haar gebied en het land van Luik ter linkerzijde van de Maas, eene afzonderlijke administratie zouden hebben, te Luik gevestigd en dat deze zich zou regelen naar hetgeen voor de Belgische administratie op 26 Brumaire was voorgeschreven. In art. 2 werd bepaald, dat het land van Overmaze en de Luiksche Kempen zouden bestuurd worden naar het arrêté van 24 Brumaire. In art. 4 werd bepaald, dat de destijds te Luik bestaande administratie zou worden opgeheven (3) en dat er een nieuwe zou ingesteld worden, welke opheffing en instelling te Luik 14 Frimaire an III (4 Dec. 1794) (4) plaats had.

Kort daarop volgde een nauwkeuriger indeeling van het arrondissement (ronding) Maastricht, die wij hier deen volgen:

(1) Recueil Hayez I, p. 107, Pasinomie 6 XLIV.

(2) id. id. I, p. 124, id. 6 XLIX.

(3) ongetwijfeld die welke 21 Fructidor an II (7 Sept. 1794) was ingesteld. Zie hiervoor p. 6.

(4) Recueil Hayez, I, p. 194.

Vrijheid.

Gelijkheid.

Te Maestricht den 18 Frimaire, het derde jaer der Fransche Republiek een en onverdeelbaar.

(8 December 1794 O. S.)

De Representanten van het volk bij de leegers van het Noorden en van de Sambre en Maese, willende nadrukkelijker bepaelen de Rondinge van de administratie, dewelke tot Maestricht is ingesteld,

Besluiten.

Dat onder deze Administratie zullen begrepen zijn:

1° De stad van Maestricht en hare generalitijt, daeronder begreepen het dorp S^t Pieter.

2° Het geheele Land van Valkenburg, hiervoren bekend onder de namen van Oostenrijks en Hollandsch Valkenburg.(1)

3° Het geheele Land van 's Hertogen-Raade, hiervoren bekend onder de Namen van Oostenrijks en Hollandsch 's Hertogen-Raade(2) uytgenomen de twee plaatsen (:voorheen Heerlijkheden :) Roerdorp en Wels, dewelcke sullen deel maken van de Administratie van Aken.

4° De Dorpen (voorheen Heerlijkheden) van Elsloo(3) en Steyn(4).

5° Het land (voorheen Graafschap) van Horne(5) en de districten van Weerth, Thorn(6), Wesseem en Kessenich.

6° De geheele Luycksche Kempen en het (hiervoren onder den naam van Graafschap bekende) Land van Loon, bestaande in de steeden en districten van Tongeren, Bilsen, Borgloon, Hasselt en Herck.

7. Het Land van Daalhem(7) sal van de Ronding van Maestricht afgenoomen en onder de administratie van Limborg gebrogd worden.

(Was geteekend) Joubert, Portiez (de l'Oise).

Verders hebben de Representanten van het Volck op den generaelen Thresaurier der Armée ter dispositie van deese administratie geassigneerd dertig duysent livres om daer

(1), (2), (5), (6) en (7). Wij zullen op het einde van dit werk de plaatsen aangeven waaruit die landen bestonden.

(3) en (4). Vrije Rijksheerlijkheden.

uyt de kosten der secretarie etc. te vinden, waarnaer deese vergadering is gescheiden.

Register der notulen I, van de Administratie van het arrondissement Maastricht. fol. 16 v. en 170 — Recueil Hayez I, p. 188.

Den 14^{en} Fructidor an III (31 Aug. 1795) werd door het Comité du Salut Public van de Nationale Conventie de volgende indeeling van het departement der Nedermaas vastgesteld, met het oog op de aanstaande vereeniging met de Fransche Republiek :

Nouvelle division du territoire de la Belgique, pays de Liège et autres pays adjacens en neuf arrondissemens ou départemens, arrêtée par le Comité de Salut Public de la Convention Nationale le 14 Fructidor, 3^e année de la République française.

5^{me} Arrondissement

ou département de la Meuse Inférieure.

1° Maastricht chef-lieu (1) ;

2° Elmpt qui comprend Elmpt (2), Overkruchten (2), Nederkruchten (2), Wildenraedt (2), Beesel (1), Swalmen (1), Asselt (1), Maesniel (1), Melich (1), Herkenbosch (1), Dalenbroek (2) et leurs dépendances ;

3° Ruremonde (1) ;

4° Haelen (1), qui comprend Haelen, Horn, Roggel, Neer, Kessel, Nunhem, Buggenum, Gratem, Heel, Wessem, Heythuysen, Baexem et leurs dépendances ;

5° Venloo (1), qui comprend Venloo, Tegelen, Belfeld et leurs dépendances ;

6° Weert, qui comprend Weert (1), Nederweert (1), Meyel (1), Thorn (1), Hunsel (1), Ittervoort (1), Neeritter 1, Stamproye (1) et leurs dépendances (3).

7° Achel, qui comprend Achel, Neer-Pelt, Over-Pelt, Caulille, Hamont, Lille-S^t-Hubert et leurs dépendances ;

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

(2) Communes aujourd'hui prussiennes.

(3) Des parties détachées de Neeritter, et Ittervoort sont aujourd'hui incorporées dans la commune belge de Molenbeersel. Le reste du canton est resté aux Pays-Bas.

8° Peer, qui comprend Peer, Exel, Hechtel, Houthalen, Helchteren, Meeuwen, Groot-Brogel, Klein-Brogel, Wychmael, Ellicum et leurs dépendances ;

9° Beeringen, qui comprend Beeringen, Tessenderloo, Heusden, Coursel, Oostham, Quaed-Mechelen, Beverloo et leurs dépendances ;

10° Herck, qui comprend Herck, Meldert, Lummen, Kermpt, Stevoort, Weyer, Donck, Haelen, Schueleu Linkhout, Zeelhem, Berbroek, Viversel et leurs dépendances ;

11° S^t Trond, qui comprend S^t Trond, Velm, Bevingen, Halmael, Wilderen, Duras, Binderveld, Nieuwerkerken, Cosen, Nonnen-Millen, Gorssum et leurs dépendances ;

12° Buvingen, qui comprend Buvingen, Bouckhout, Kerkom, Aelst, Brusthem, Muysen, Gingelom, Niel, Borloo, Montenaken, Corthys, Corswarem, Fresin, Grand-Goyer, Milen-boven-Aelst, Hasselbroek et leur dépendances ;

13° Looz, qui comprend Looz, Cortessem, Wellem, Ulbeek, Zepperen, Houpertingen, Ordenge, Rykel, Gothem, Hendriken, Jesseren, Kerniel, Gorsleeuw, Herten, Berlingen, Rullichoven, Cuttecoven et leurs dépendances ;

14° Vryheers, qui comprend Vryheers, Manshoven, (1) Gelinden, Groot-Jamine, Klein-Jamine, Marlins, Mettecoven, Gossoncourt, Brouckom, Hex, Fologne, Horpmael, Opheers, Neerheers, Roclengé et leurs dépendances ;

15° Tongres, qui comprend Tongres, Broekem, (2) Bomershoven, Vechmael, Lowaige, Otrenge, Herstappe, Heurle-Tiexhe, Freeren, Sluse, Nederhein, Malle-Scherpenberg, Henis, Rixingen, Sheeren-Elderen, Zammelen, Neerrepén, Overrepén, Mulken, Berg, Pirange, Widoye, Coninxheim, Hamal, Russon et leurs dépendances ;

16° Riepst, qui comprend Riepst, Roclengé, Bassenge, Wonck, Eben-Emael, Lanaye, Montenaken, Canne, S^t Pierre (3), Veldwezelt, Rosmeer, Vlytingen, Wilre (3), Herderen, Genoels-Elderen, Sichen, Millen, et leurs dépendances ;

17° Terblyt (3), qui comprend Terblyt, Amby, Keer, Heer,

(1) Doit être : Engelmanshoven. (2) Broek ?

(3) Cantons et communes restés aux Pays-Bas (Wilré-Oudvroenhoven).

Heugem, Gronsfeld, Oost, Eysden, Breust, Merchault (*Mesch*), Noorbeek, Mheer, Maerland, Richolt (*Ryckholt*), St. Gertrude, Ekkelrade, Bruysterbosch, Berg, Huntem (*Houthem*), Itteren, Meerssenhoven, Opharen, Lumel (*Limmel*), Wyk et leurs dépendances ;

18° Wittem (1), qui comprend Wittem, Holset ou Helsart, Vaels, Lemiers, Nyswiller, Bocholtz, Sempelveld, Cartiels, Wilre, Galoppe et leurs dépendances ;

19° Rolduc qui comprend Rolduc (2), Ubach paroisse (2), Alstorf (2), Merksteyn (2), Scherpenseel (2), Waubach (1), Ubach-over-Worms (1), Rimboung (1), Nieuwenhagen (1), Scheydt (1), Welten (1), Kerkraede (1), Horbach (2), Orsbach (2), et leurs dépendances ;

20° Hinsberg (2), qui comprend Hinsberg, Wassenberg, Randeræd, Geylenkirchen, Gangelt et leurs dépendances ;

21° Stevensweert, qui comprend Stevensweert (1), Herten (1), Odilienberg (1), Linne (1), Maesbracht (1), Montfort (1), St. Joost (1), Echt (1), Ophoven (1), Posterholt (1), Walvucht (2), Susteren (1), Roosteren (1) et leurs dépendances ;

22° Maeseyk, qui comprend Maeseyk, Kessenich, Ophoven, Aldeneyk, Eelen, Heppeneer, Rothem et leurs dépendances ;

23° Bree, qui comprend Bree, Bocholt, Reppel, Gerdingen, Wyshagen, Gruytrode, Opoeteren, Neeroeteren, Neerglabbeek, Opitter, Tongerlo et leurs dépendances ;

24° Hasselt, qui comprend Hasselt, Curange, Herckenrode, Zonhoven, Diepenbeek, Zolder, Alken, Wimmertingen, Herck-St.-Lambert et leurs dépendances ;

25° Bilsen, qui comprend Bilsen, Eigenbilsen, Waltwilre, Wintershoven, Romershoven, Vliermael, Schalkhoven, Guygoven, Hern-St.-Hubert, Ah (3), Membruggen, Werm, Grand-Spauwen, Petit-Spauwen, Vieux-Jonc, Hoesselt, Martens-Linden, et leurs dépendances ;

26° Reckheim, qui comprend Reckheim, Boorsheim, Grimby, Neerharen, Lanaken, Gellik et leurs dépendances :

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

(2) Cantons et communes appartenant aujourd'hui à la Prusse.

(3) Doit probablement être: Alt-Hoesselt.

27° Stockheim, qui comprend Stockheim, Dilsen, Lanklaer, Meeswyk, Leuth, Eysden, Vucht, Mechelen et leurs dépendances ;

28° Sittard (1), qui comprend Sittard, Jabeek, Schinveld, Merkelbeek, Amstenraede, Brunssum, Oirsbeek, Bingelraede, Schinnen, Spauwbeek, Steyn, Urmond, Geleen, Berg, Obbicht, Papenhoven, Limbricht.

29° Fauquemont (1), qui comprend Fauquemont, Strucht, Vieux-Fauquemont, Dammerscheit, Cuuroken, (?) Heerlen, Corten, (?) Climmen, Herk, Hulsberg, Put, Hoensbroek, Vaesraede, Nuth, Wynandsraede, Beek, Elsen, (*Elsloo*) Geul, Schimmert, Casel, Meersen, Bum (Bunde) et leurs dépendances ;

30° Genck, qui comprend Genck, Beverst, Munsterbilsen, Sutendael, Asch, Niel, Oplabbeek et leurs dépendances.

Registre aux lois et arrêtés (du Gouvernement Française), I, p. 2, verso. — Recueil Hayez III, p. 5, Pasinomie. 7, VI.

2° *Tijdvak van 1 Oct. 1795 tot het einde van de Fransche overheersching over het grondgebied van het tegenwoordig hertogdom Limburg.*

1° *Afdeeling: het departement der Nedermaas.*

Bij de wet van 9 Vendémiaire an IV (1 Oct. 1795) waarvan de tekst hier zoo aanstonds volgt, werden onder meer het land van Luik, Oostenrijksch Gelderland, de andere op den linker Rijnsoever gelegen Oostenrijksche bezittingen en de voormalige Generaliteitslanden, die door de Bataafsche Republiek bij het verdrag van 16 Mei 1795, te 's Gravenhage gesloten, aan de Fransche Republiek waren afgestaan, bij deze Republiek ingelijfd.

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

De nota's aan den voet der bladz. 10—13 zijn ontleend aan: de Corswarem, Mém. hist. sur les anciennes limites et circonscriptions d.l. prov. de Limb. Brux. 1857, 4° p. 165—168, waaraan wij ook de *spelling* der plaatsnamen ontleend hebben.

Pruissisch Gelderland, het land van Cleef en van Gulick welke landen niet bij Frankrijk werden ingelijfd, bleven ressorteeren onder de Centrale Administratie te Aken en dus ook die gedeelten van het tegenwoordig hertogdom Limburg die onder deze landen behoorden.

Deze wet werd ingevoerd bij besluit der volksrepresentanten bij de legers van het Noorden, Sambre en Maas, dat hier onmiddelijk volgt :

A Bruxelles le 12 Vendémiaire l'an 4 (1) de la République française une et indivisible.

Le Représentant du peuple près les armées du nord et de Sambre et Meuse.

Vu la loi du neuf du mois sur la réunion de la Belgique et du pays de Liège à la République française et les instructions du comité de Salut public de la même date.

Arrête qu'une des expéditions de cette loi sera sur le champ envoyée par un courrier extraordinaire à chacune des administrations d'arrondissement actuellement existantes et aux municipalités de Bruges et Anvers, lesquelles sont chargées de faire imprimer, publier et proclamer cette loi avec la plus grande solennité.

signé Giroust.

Registre aux lois et arrêtés I fol. 5. — Geregistreerd 13 Vendémiaire voor het dep. der Nedermaas an IV (5 October 1795) N^o 2 (2).

Hierna volgt de wet zelve van 9 Vendémiaire an IV waarvan bij besluit van 12 Vendémiaire an IV (4 Oct. 1795) de publicatie werd bevolen :

(1) 4 October 1795.

(2) Dit arrêté is geregistreerd, hoewel, toen het werd afgekondigd, de registratie nog niet werd gevorderd voor het executoir worden der wetten en besluiten van de Fransche regeering ; immers de wet van denzelfden 12^{en} Vend. op deze nieuwe wijze van executoir worden, was toen zelf nog niet executoir, maar werd het eerst 11 Frimaire an IV (18 Nov. 1795).

Loi
sur la réunion de la Belgique et du pays de
Liège à la République française,
du neuvième jour de Vendémiaire l'an 4 (1) de la
République française une et indivisible.

La Convention nationale après avoir entendu le rapport de son comité de Salut Public décrète ce qui suit:

Art. 1. Les décrets de la Convention Nationale des 2 et 4 mars et 8 mai 1793, qui ont réunis (*sic*) les pays de Liège, de Stavelot, de Logne et de Malmédy au territoire français seront exécutés selon leurs formes et teneur.

Art. 2. Seront pareillement exécutés les décrets de la Convention Nationale des 1, 2, 6, 8, 9, 11, 19 et 23 mars 1793 qui ont réunis au territoire français, le Hainaut, le Tournesis, le pays de Namur et la majorité des communes de la Flandre et du Brabant.

Art. 3. La Convention Nationale accepte les vœux émis en 1793 par les communes d'Ypres, Grammont et autres communes de la Flandre, du Brabant et de la partie ci-devant autrichienne de la Gueldre, non comprises aux dits décrets pour leur réunion au territoire français.

Art. 4. Sont pareillement réunis au territoire français tous les autres pays en deça du Rhin, qui étoient avant la guerre actuelle sous la domination de l'Autriche et ceux qui ont été conservés à la république française par le traité conclu à La Haye le 27 Floréal dernier entre ses plénipotentiaires et ceux de la république des Provinces-Unies, auquel il n'est dérogé en rien par aucunes des dispositions du présent décret.

Art. 5. Les habitans des pays de Liège, de Stavelot de Logne et Malmédy et ceux des communes de la Belgique comprises dans les articles 2 et 3 du présent décret jouiront dès à présent de tous les droits de citoyen français, si d'ailleurs ils ont les qualités requises par la constitution.

Art. 6. A l'égard des communes comprises dans l'arti-

(1) 1 Oct. 1795.

cle 4 ci-dessus, les habitans jouiront jusqu'à ce qu'il en ait été autrement disposé, de tous les droits garantis par la constitution aux étrangers, qui résident en France ou y possèdent des propriétés.

Art. 7. Les pays mentionnés dans les quatre premiers articles du présent décret seront divisés en neuf départemens savoir celui de la Dyle, (Bruxelles chef-lieu) celui de l'Escaut (Gand chef-lieu), celui de la Lys (Bruges chef-lieu), celui de Jemmapes (Mons chef-lieu), celui des Forets (Luxembourg chef-lieu), celui de Sambre et Meuse (Namur chef-lieu), celui de l'Ourte (Liège chef-lieu), celui de la Meuse inférieure (Maestricht chef-lieu), celui des deux Nettes (Anvers chef-lieu).

Art. 8. Les Représentans du peuple envoyés dans la Belgique sont chargés de déterminer les arrondissemens respectifs de ces départemens et de les diviser en cantons à l'instar des autres parties du territoire français.

Art. 9. Ils nommeront provisoirement les fonctionnaires qui devront composer les administrations de départemens ; celles de cantons et les tribunaux des pays de Limbourg, de Luxembourg, de Maestricht, de Venloo et leurs dépendances et de la Flandre (cidevant Hollandaise)

Art. 10. Le corps législatif déterminera le nombre de représentans du peuple que chacun des départemens, formés en exécution de l'article 7 ci-dessus, devra nommer à l'époque du renouvellement, qui aura lieu l'an 5 de la République.

Art. 11. Les représentans du peuple envoyés dans la Belgique veilleront à la très-prompte rentrée des contributions extraordinaires imposées à ces pays et formant leur contingent des frais de la guerre de la Liberté.

Art. 12. Les bureaux de douanes actuellement existans soit entre la France et les pays mentionnés dans les quatre premiers articles du présent décret, soit entre les différentes parties de ces mêmes pays sont supprimés.

Ceux qui sont établis entre ces mêmes pays les Provinces-Unies et les pays non réunis entre Meuse et Rhin demeurent maintenus.

24° Herck, chef-lieu, qui comprend : Herck, ville, Curange et Herckenrode, Stevort, Alken, Cosen, et Nieuwerkerken Meldert, Lummen, Kermpt, Weyer, Donck, Haelen, Schuelen, Linkhout, Zeelhem, Berbrouk, et leurs dépendances ;

25° St. Trond, chef-lieu qui comprend : St. Trond, ville, Bevingen, Nonne-Milen et leurs dépendances ;

26° Montenaken, chef-lieu, qui comprend : Montenaken, Binderveld, Runkelen, Duras, Wilderen, Gorssum et Wellen (1), Bouckhout, Kerkhem, Muysen, Gingelom, Niel, Borlo, Buvingen, Corthys, Corswarem, Fresin, Grand-Goyer, Milen-boven-Aelst, Hasselbroek et leurs dépendances ;

27° Heers, chef-lieu qui comprend : Heers, Aelst, Brusthem, Vryheers, Opheers, Neerheers, Ingelmanshoven, Gelinden, Groot Gelmet, Klein Gelmet, Marline, Mettecoven, Gutshoven, Broeckem, Hex, Fologne, Orpmael, Rolcelge et leurs dépendances ;

28° Looz, chef-lieu qui comprend : Looz, ville, Ulbeek, Zeperen, Hopertingen, Ordingen, Rykel, Gothem, Hendriken, Jesseren, Kerniel, Berlingen, Rullekhoven, Kuttecoven et leurs dépendances ;

29° Tongres, chef-lieu qui comprend : Tongres, ville, Bommershoven, Vechmael, Alwegge (2), Otrange, Herstappe, Heur-le-Tixhe, Freren, Slusen, Nederheim et Paif (3), Malle, Henis, Samel (4), Mulken, Berg, Pirange, Widoye, Coninxheim, Russon et leurs dépendances ;

30° Millen, chef-lieu qui comprend : Millen, Riempst, Roclange, Bassenge, Wonk-Eben, Lanaije, Bolrée, Eymael, Montenaken, Canne, St. Pierre, Veldwezelt, Rosmeer,

(1) Ce doit être Velm : Wellen se trouve déjà au canton de Cortessem.

(2) Alwegge est le nom wallon (*sic*) de Louwaige.

(3) Paifve est aujourd'hui, dans la province de Liège.

(4) Il n'y aucune localité de ce nom, c'est probablement un double emploi avec Zammelen, hameau de Vliermael, qui se trouve déjà au canton de Cortessem.

De aant. op p. 22—26 zijn ontleend aan de Corswarem. Mémoire hist. etc., wiens spelling der plaatsnamen ook hier grootendeels gevolgd is.

Vleytingen, Wilder, Herderen, Genoels-Elderen, Sichen et leurs dépendances;

Signé à la minute en date que dessus :

Van de Wardt, Président,
Picquery, de Haynin,
Prisse, Administrateurs
Pour extrait conforme
J. M. Reintjens secrét.

Gedrukt in : Almanach du Département de la Meuse-Inférieure pour l'année 1797, an 5^e Rép. Maastricht. Th. Nypels 1797 18^o.

Het register aux arrêtés de l'Administration Centrale waarin dit besluit is gecopieerd, ontbreekt in ons archief, zie echter Registre de Correspondance interne du tribunal supérieur N^o 1 p. 82 op de Arrondissements-Rechtbank te Maastricht.

Thans nog een paar besluiten die kleine wijzigingen in de verdeeling van 19 Nivôse an IV aanbrachten :

1^o Bij besluit van de Volksrepresentanten in dato 13 Ventôse an IV (3 Maart 1796) (1) werd het kanton Heerlen gevormd, door afscheiding van die gemeente en van de gemeenten Voerendaal, Nieuwenhagen en Schaesberg van het kanton Valkenburg. 2^o Bij besluit van den 22 Vendémiaire an V (13 Oct. 1796) (2) werd Maastricht, dat volgens voornoemd besluit van 19 Nivôse an IV, maar één kanton uitmaakte, in twee arrondissementen of sectiën verdeeld, die ieder één kanton vormden.

Intusschen waren bij arrêté van het Directoire Exécutif dato 16 Frimaire an V (6 Dec. 1796) (3) de negen bij

(1) Geregistreerd in Registre de Correspondance interne du tribunal supérieur N^o 1, p. 20. In het register der Centrale Administratie bestemd voor de registratie vond ik het niet geregistreerd

(2) Gereg. ibidem N^o 1, p. 160. Niet geregistreerd in het reg. voor de registratie van de Centrale Adm.

(3) Pasinomie 7, C, VI Registre aux lois et arrêtés (du Gouvernement Français) dl. 5 fol. 74. Geregistreerd onder No. 230 op 27 Frimaire an V (17 Dec. 1796) voor het dep. der Nedermaas te Maastricht.

wet van 9 Vendémiaire an IV met Frankrijk vereenigde Belgische Departementen bijna volledig met de overige departementen gelijkgesteld.

Nu werd 23 Ventôse an V (13 Maart 1797) de verdeling in cantons van 14 Fructidor an III (zie p. 10—13 hier-voor), natuurlijk met inachtneming der wet van 9 Vendémiaire an IV (p. 15—17) en van het arrêté der volksrepresentanten van 11 Frimaire an V (zie p. 20—21 en v. h. besl. der Centr. Adm. 19 Nivôse an IV p. 22—26) dat gelijk wij zeiden was gebaseerd op de wet van 9 Vendémiaire an IV, bekrachtigd door de Fransche Regeering te Parijs:

Au nom de la République Française. Loi qui maintient la division provisoire de la ci-devant Belgique en Départemens et cantons, du vingt trois Ventôse an 5 de la République Française une et indivisible.

Le Conseil des anciens adoptant les motifs de déclaration d'urgence qui précède la Résolution ci-après, approuve l'acte d'urgence.

Suit la teneur de la déclaration d'urgence et de la résolution du vingt-trois Ventôse an 5.

Le Conseil des cinq cents, considérant que rien de ce qui regarde les assemblées primaires ne peut souffrir de délai.

Déclare qu'il y a urgence.

L'urgence déclaré le Conseil prend la résolution suivante :

Art. 1 La division en départemens et en cantons de la ci-devant Belgique, fixée par un arrêté du comité de salut public du quatorze Fructidor an trois est provisoirement maintenue.

Art. 2 La présente résolution sera imprimée.

Signé P. A. Laloy président, Desmolin, Collombel (de la Meurthe), Bacheloz, Houriez, Esloy, secrétaires.

Après une seconde lecture, le Conseil des anciens approuve la Résolution ci-dessus.

Du vingt trois Ventôse an cinq de la République Française.

Signé Poullain-Grandprey Président, Castillion, Jevardat, Tombelle, Richou secrétaires.

Le Directoire Exécutif ordonne que la loi ci-dessus sera publiée exécutée et qu'elle sera munie du sceau de la République.

Fait au palais national du Directoire Exécutif le vingt quatre Ventôse an cinq de la République Française une et indivisible.

Pour expédition conforme le président du Directoire Exécutif signé Reubell. Par le Directoire Exécutif, le Secrétaire général (signé) Lagarde.

Certifié Conforme.

Le Ministre de la justice

Signé Merlin.

Registre aux lois et arrêtés VI fol. 13. Geregistreerd 15 Germinal an V (4 Maart 1797) n° 262.

— 2 Bulletin des lois n° 112, numero der wet 1066.

Hoewel, gelijk uit den tekst blijkt, deze bevestiging voorloopig was, bleef zij behouden tot 9 Jan. 1802, behalve dat de gemeenten Berg en Terblijt, tot één gemeente werden vereenigd. Zij komen als vereenigd voor 11 Fructidor an VIII (29 Aug. 1800), 19 Vendémiaire an IX (11 Oct. 1800) en 22 Fructidor an IX (9 Sept. 1801) in de Indicateurs de Préfecture II, N. 1400, III, 436 en VI N. 1197. Uit het arrêté van 22 Messidor an VII (10 Juli 1799) van de Centrale Administratie waarbij de grensscheiding tusschen de gemeenten Berg en Valkenburg is vastgesteld, blijkt het dat zij toen nog niet vereenigd waren.

Eenige jaren gingen nu voorbij zonder dat een nieuwe indeeling van het departement der Nedermaas voorviel.

De wet van 28 Pluviôse an VIII (17 Febr. 1800 (1) stelde eene nieuwe omschrijving der cantons voor; die van het département de la Meuse Inférieure hadden de volgende hoofdsteden :

1° arrondissement Maastricht (2), Tongeren, Bilsen, Me-

(1) Bulletin des lois N° 17, N° de la loi 115, p. 63. Geregistreerd in het departement der Nedermaas, den 3 Floréal an VIII (23 April 1800) N° 651.

(2) Cantons gedeeltelijk aan Nederland gebleven.

chelen, Eysden (1), Meerssen (1), Valkenburg (1), Wittem (1), Rolduc (2), Oirsbeek (1), Millen, Asch, Heerlen (1).

2° arrondissement Hasselt, Cortessem, St. Trond, Heers, Montenaken, Loon, Herck, Beringen, Peer.

3° arrondissement Roermond (1), Venloo (1), Echt (1), Maeseyck, Heythuysen (1), Weert (1), Nederkruchten (3), Bree, Achel.

Een decreet van het Corps législatif van 8 Pluviôse an IX (28 Januari 1801) (4), wet van de Republiek verklaard den 18^{den} van diezelfde maand, schreef voor dat er voor het Europeesch grondgebied der Republiek minstens 3000 canton-gerechten en 3600 ten hoogste zouden zijn; dat met uitzondering van zekere aangewezen gevallen, de middelbare bevolking van een vrederecht 10,000 inwoners zou zijn en 15,000 niet te boven zou gaan, dat de middelbare uitgestrektheid van het arrondissement van een vrederecht 250 vierkante kilometer zou zijn, het maximum 375, het minimum 125 enz.

Ingevolge dit decreet, vaardigden de consuls 19 Nivôse an X (9 Jan. 1802) (5) een arrêté uit, gevolgd door een verbeterend arrêté van 25 Ventôse (16 Maart) (6) daarop volgend, bij welke arrêts zij de vredegerechten voor het département de la Meuse Inférieure op 25 brachten, aldus verdeeld:

1^{er} Arrondissement communal.

MAESTRICHT.

Chefs-lieux des justices de paix et communes dont elles sont composées.

Bilsen, (composé des communes de) Beverst, Bilsen, Eygen-

(1) Cantons geheel aan Nederland verbleven.

(2) Canton gedeeltelijk aan Pruisen, gedeeltelijk aan Nederland behoorend.

(3) Canton thans aan Pruisen behoorend.

(4) Bulletin des lois N° 67, loi N° 512, t. II, p. 285—286. Geregistreerd in het Dep. der Nedermaas, den 15 Ventôse an IX (6 Maart 1801) N° 710.

(5) Ibidem N° 161, loi N° 1234, t. V, p. 264, geregistreerd in het Dep. der Nedermaas, 24 Ventôse an X (15 Maart 1802) N° 798.

(6) 3 Bull. des Lois, 228 bis. N° 7, p. 103.

Bilsen, Gellick, Genck, Groot-Spauwen, Heers, Hoelbeek. Hoesselt, Klein-Spauwen, Martens-Linde, Mopertingen, Munster-Bilsen, Sutendael, Veldwezelt, Waltwilder.

Galoppe (1) (composé des communes de) Galoppe, Margeraten, Mheer, Noorbeek, Schin-sur-Geul, Slenaken, Strucht, Vaels, Vieux-Fauquemont, Wittem, Wilre.

12
Heerlen (1) (composé des communes de) Climmen, Heerlen Nieuwenhagen, Schaesberg, Voerendael.

Maestricht-Nord (1). La ville de Maestricht sera divisée en deux sections. La première, dite *du Nord*, comprendra le quartier de Vick (*Wick*), et partant de là, toute la partie de la ville située à droite du pont de Meuse, et les rues *dites* du Petit-Staat, Grand-Staat et de Bruxelles, en longeant la place d'armes; toute la rue du Pont appartiendra à cette section.

Breust, Cadier, Eysden, Gronsveld, Heer et Keer, Maestricht, Mesch, Oost, Ryckholt.

Maestricht-Sud. La seconde section, dite *du Midi*, sera composée de toute la ville qui ne comprendra pas la première section.

Bassenge, Canne, Eben-Emael, Fall et Meer, Lanaye, Maestricht (1), Pierre (Saint) (1), Roelenge, Roosmeer, Sichen-Sussen et Bolré, Vlytingen, Vroenhove, (2) Wonck.

Mechelen, (composé des communes ci-après.) Asch, Boorsheim, Eysden, Lanaeken, Lanklaer, Leuth, Mechelen, Meeswyk, Neerglabbeek, Neerharen, Niel, Opglabbeek, Opgrimbij, Reckheim, Stockhem, Uykhoven, Vucht.

Meerssen (1) (composé des communes de) Amby, Beek, Bemelen, Berg, Borgharen, Bunde, Elsloo, Fauquemont, Geul, Houthem, Hulsberg, Itteren, Meerssen, Schimmert, Steyn, Ulestraten.

Oirsbeek (1) (composé des communes de) Amstenrade, Bingerade, Brunssum, Geleen, Hoensbroek, Jabeek, Merkelbeek, Nuth, Oirsbeek, Schinnen, Schienveld, Spaubeek, Vaesraede, Wynandsraede.

(1) Ces cantons et communes appartiennent aujourd'hui aux Pays-Bas.

(2) Cette commune est aujourd'hui partagée : les sections de Montenaken et Heukelom sont belges, celle de Wilre appartient aux Pays-Bas.

Rolduc (composé des communes d') Alsdorff (2), Bochholz (1) Eyselshoven (1), Kerkrade (1), Merckstein (2), Rimboung (1), Roerdorff (2), Rolduc (2), Simpelveld (1) Ubag-over-Worms (1), Ubag-paroisse (2), Welz (2).

Tongres (composé des communes de) Berg, Bommershoven, Coniuxheim, Freeren, Genoels-Elderen, Henis, Herderen, Herstappe, Heur-le-Tiexhe, Hex, Lowaige, Mall, Millen, Nederheim, Neerrepen, Otrange, Overrepen, Pirange, Rimpst, Rixingen, Russon, Sheeren-Elderen, Sluse, Tongres, Vechmael, Widoye.

2^{me} Arrondissement communal,

H A S S E L T.

Chef-lieux des justices de paix et communes dont elles sont composées.

Beeringen, (composé des communes de) Beeringen, Beverloo, Coursel, Heusden, Oostham, Pael, Quaedmehelen, Tessenderloo, Zolder.

Hasselt (composé des communes de) Curange, Diepenbeek, Hasselt, Herck-St.-Lambert, Wimmertingen, Zonhoven.

Herck (composé des communes de) Beerbrouck, Donck, Halen, Herck, Kermpt, Linckhout, Lummen, Meldert, Schuelen, Spalbeek, Stevoort, Weyer, Zeelhem.

Looz (composé des communes suivantes): Alken, Basheers, Berlingen, Brouckhom, Cortessem, Cuttecoven, Fologne, Gors et Opleeuw, Gossoncourt, Gothem, Grand-Looz, Guychoven, Heers, Hendricken, Herne-St. Hubert, Herten, Horpmael, Houppertingen, Jesseren, Kerniel, Looz, Marlinne, Membruggen, Mettecoven, Opheers, Petit-Jamine, Roclenge, Rommershoven, Rykel, Schalkhoven, Ulbeek, Vliermaal, Voort, Wellen, Werm, Wintershoven.

Peer (composé des communes suivantes): Exel, Groot-Broogel, Hechtel, Helchteren, Houthalen, Klein-Broogel, Peer, Wychmael.

St. Trond, (composé des communes ci-après) Aelst, Bin-

(1) Ces cantons et communes appartiennent aujourd'hui aux Pays-Bas.

(2) Ces communes appartiennent maintenant à la Prusse.

derveld, Borloo, Bouckhout, Brusthem, Buvingen, Corswarem, Corthys, Cosen, Duras, Engelmanshoven, Fresiu, Gelinden, Gingelom, Gorssum, Goyer, Grand-Jamine, Halmael, Kerckkom, Milen-sur-Aelst, Montenaken, Muysen, Niel, Nieuwerkerken, Ordingen, Runkelen, Trond (Saint), Velm, Wilderen, Zepperen.

3^e Arrondissement communal

RUREMONDE,

Chef-lieux des justices de paix et communes dont elles sont composées

Achel, (composé des communes ci-après): Achel, Caulille, Hamont, Lille-St.-Hubert, Luiksch-Gestel (1), Neerpelt, Overpelt.

Bree (composé des communes de) Beek, Bockholt, Bree, Ellicom, Gerdengen, Gruytrode, Meeuwen, Opitter, Reppel, Tongerlo, Wyshaegen.

Maeseyck (composé des communes de) Dilsen, Echt, (1) Eelen, Ittervoort (3), Kessenich, Maeseyck, Neeritter (3) Neer-Oeteren, Nieuwe-stadt (1), Ophigt et Papenhoven (1), Ohe en Laak (1), Ophoven, Opoeteren, Posterholt (1), Roosteren (1), Rothem, Stephensweert (1), Thorn (1).

Neder-Kruchten (2), (composé des communes de) Elempt, Nedercruchten, Wegberg.

Ruremonde (1) (composé des communes de) Beegden, Buggenum, Grathem, Halen, Heel, Herten, Horn, Hunsel, Linne,

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

(2) Canton appartenant aujourd'hui à la Prusse.

(3) Bij tractaat tusschen Nederland en België, gesloten 5 Nov. 1842, werden een gedeelte van Groot-Beersel, behoord hebbende aan de Nederlandsche gemeente Ittervoort, en Maenlostraat, Molenbeersel en Boomerstraat, bijna geheel afgenomen van de Nederlandsche gemeente Neeritter, en gedeeltelijk van Hunsel, alsmede Winckel, afgenomen van Stamprooy en aan België afgestaan.

Al deze stukken, behalve Boomerstraat, werden 12 April 1845 met Beesel, dat afgenomen werd van de Belgische gemeente Kessenich, vereenigd tot de Belgische gemeente Molenbeersel. Boomerstraat werd door dezelfde wet bij de Belgische gemeente Kinroy gevoegd.

Visé par le Représentant du peuple, Inspecteur aux procès-verbaux.

(Signé Enjubault)

Collationné à l'original par nous président et secrétaires de la Convention Nationale

A Paris, le 9 Vendémiaire

an 4^e de la République française

(signé) P. C. L. Baudin (des Ardennes) président,
J. P. Philippe Delleville et J. Poisson, secrétaires.

Pour copie conforme :

La Commission des administrations civiles, police et tribunaux. Le chargé provisoire

Signé Aumon.

Registre aux lois et arrêtés I, p. 5, verso. —

Recueil Hayez III, p. 39 ; Pasinomie, VII p. 78 1
Bulletin 186, N^o de la loi 1137, — Collection générale
des décrets rendus par la Convention Nationale avec
la mention de leurs dates. Vendémiaire an IV Paris,
Baudouin imprimeur du Corps Législatif, p. 71—73.

Geregistreerd voor het dep. der Nedermaas 13
Vendémiaire an IV (5 October 1795) N^o 1.

Tien dagen later 19 Vendémiaire an IV (11 Oct. 1795)
werd in de wet die tot titel voert : Division du territoire
de France par rapport à l'exercice des droits politiques,
à l'administration, à la police et à la justice et placement
des autorités, titel IV art. XLI aldus bepaald :

Il sera pourvu par une loi spéciale à l'organisation
administrative et judiciaire des départemens dernièrement
réunis, et des colonies de la république. (1)

Deze wet werd toepasselijk verklaard voor de 9 onlangs
vereenigde departementen, door de volksrepresentanten Pe-
rès en Partiez (de l'Oise) den 13 Frimaire an IV (4 Dec. / 0
1795) en geregistreerd voor het departement der Neder-
maas, sub. N^o 80 den 1^{en} Nivôse an IV (22 Dec. 1795).

(1) Collection générale des décrets rendus par la Con-
vention Nationale avec la mention de leurs dates. Vendé-
miaire an IV. Paris, Baudouin imprimeur du Corps Légis-
latif p. 157.

Bilsen, Gellick, Genck, Groot-Spauwen, Heers, Hoelbeeck, Hoesselt, Klein-Spauwen, Martens-Linde, Mopertingen, Munster-Bilsen, Sutendael, Veldwezelt, Waltwilder.

Galoppe (1) (composé des communes de) Galoppe, Margeraten, Mheer, Noorbeek, Schin-sur-Geul, Slenaken, Strucht, Vaels, Vieux-Fauquemont, Wittem, Wilre.

Heerlen (1) (composé des communes de) Climmen, Heerlen Nieuwenhagen, Schaesberg, Voerendael.

Maestricht-Nord (1). La ville de Maestricht sera divisée en deux sections. La première, dite *du Nord*, comprendra le quartier de Vick (*Wick*), et partant de là, toute la partie de la ville située à droite du pont de Meuse, et les rues dites du Petit-Staat, Grand-Staat et de Bruxelles, en longeant la place d'armes; toute la rue du Pont appartiendra à cette section.

Breust, Cadier, Eysden, Gronsveld, Heer et Keer, Maestricht, Mesch, Oost, Ryckholt.

Maestricht-Sud. Laseconde section, dite *du Midi*, sera composée de toute la ville que ne comprendra pas la première section.

Bassenge, Canne, Eben-Emael, Fall et Meer, Lanaye, Maestricht (1), Pierre (Saint) (1), Roelenge, Roosmeer, Sichen-Sussen et Bolré, Vlytingen, Vroenhove, (2) Wonck.

Mechelen, (composé des communes ci-après.) Asch, Boorsheim, Eysden, Lanaeken, Lanklaer, Leuth, Mechelen, Meeswyk, Neerglabbeek, Neerharen, Niel, Opglabbeek, Opgrimbij, Reckheim, Stockhem, Uykhoven, Vucht.

Meerssen (1) (composé des communes de) Amby, Beek, Bemelen, Berg, Borgharen, Bunde, Elsloo, Fauquemont, Geul, Houthem, Hulsberg, Itteren, Meerssen, Schimmert, Steyn, Ulestraten.

Oirsbeek (1) (composé des communes de) Amstenrade, Bingerade, Brunssum, Geleen, Hoensbroek, Jabeek, Merkelbeek, Nuth, Oirsbeek, Schinnen, Schinveld, Spaubeek, Vaesraede, Wynandsraede.

(1) Ces cantons et communes appartiennent aujourd'hui aux Pays-Bas.

(2) Cette commune est aujourd'hui partagée : les sections de Montenaken et Heukelom sont belges, celle de Wilre appartient aux Pays-Bas.

Rolduc (composé des communes d') Alsdorff (2), Bochholz (1) Eygelshoven (1), Kerkrade (1), Merekstein (2), Rimboung (1), Roerdorff (2), Rolduc (2), Simpelveld (1) Ubag-over-Worms (1), Ubag-paroisse (2), Welz (2).

Tongres (composé des communes de) Berg, Bommershoven, Coniuxheim, Freeren, Genoels-Elderen, Henis, Herderen, Herstappe, Heur-le-Tiexhe, Hex, Lowaige, Mall, Millen, Nederheim, Neerrepen, Otrange, Overrepen, Pirange, Riepst, Rixingen, Russon, Sheeren-Elderen, Sluse, Tongres, Vechmael, Widoye.

2^{me} Arrondissement communal,

H A S S E L T.

Chef-lieux des justices de paix et communes dont elles sont composées.

Beeringen, (composé des communes de) Beeringen, Beverloo, Coursel, Heusden, Oostham, Pael, Quaedmechelen, Tessenderloo, Zolder.

Hasselt (composé des communes de) Curange, Diepenbeek, Hasselt, Herck-St.-Lambert, Wimmertingen, Zonhoven.

Herck (composé des communes de) Beerbrouck, Donck, Halen, Herck, Kermpt, Linckhout, Lummen, Meldert, Schuelen, Spalbeek, Stevoort, Weyer, Zeelhem.

Looz (composé des communes suivantes) : Alken, Basheers, Berlingen, Brouckhom, Cortessem, Cuttecoven, Fologne, Gors et Opleeuw, Gossoncourt, Gothem, Grand-Looz, Guychoven, Heers, Hendricken, Herne-St. Hubert, Herten, Horpmael, Houppertingen, Jesseren, Kerniel, Looz, Marlinne, Membruggen, Mettecoven, Opheers, Petit-Jamine, Roclenge, Rommershoven, Rykel, Schalkhoven, Ulbeek, Vliermaal, Voort, Wellen, Werm, Wintershoven.

Peer (composé des communes suivantes) : Exel, Groot-Broogel, Hechtel, Helchteren, Houthalen, Klein-Broogel, Peer, Wychmael.

St. Trond, (composé des communes ci-après) Aelst, Bin-

(1) Ces cantons et communes appartiennent aujourd'hui aux Pays-Bas.

(2) Ces communes appartiennent maintenant à la Prusse.

derveld, Borloo, Bouckhout, Brusthem, Buvingen, Corswarem, Corthys, Cosen, Duras, Engelmanshoven, Fresin, Gelinden, Gingelom, Gorssum, Goyer, Grand-Jamine, Halmael, Kerckkom, Milen-sur-Aelst, Montenaken, Muysen, Niel, Nieuwerkerken, Ordingen, Runkelen, Trond (Saint), Velm, Wilderen, Zepperen.

3° Arrondissement communal

RUREMONDE,

Chef-lieux des justices de paix et communes dont elles sont composées

Achel, (composé des communes ci-après): Achel, Caulille, Hamont, Lille-St.-Hubert, Luiksch-Gestel (1), Neerpelt, Overpelt.

Bree (composé des communes de) Beek, Bockholt, Bree, Ellicom, Gerdengen, Gruytrode, Meeuwen, Opitter, Reppel, Tongerlo, Wyshaegen.

Maeseycck (composé des communes de) Dilsen, Echt, (1) Eelen, Ittervoort (3), Kessenich, Maeseycck, Neeritter (3) Neer-Oeteren, Nieuwe-stadt (1), Ophigt et Papenhoven (1), Ohe en Laak (1), Ophoven, Opoeteren, Posterholt (1), Roosteren (1), Rothem, Stephensweert (1), Thorn (1).

Neder-Kruchten (2), (composé des communes de) Eleempt, Nederkruchten, Wegberg.

Ruremonde (1) (composé des communes de) Beegden, Buggenum, Grathem, Haleu, Heel, Herten, Horn, Hunsel, Linne,

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

(2) Canton appartenant aujourd'hui à la Prusse.

(3) Bij tractaat tusschen Nederland en België, gesloten 5 Nov. 1842, werden een gedeelte van Groot-Beersel, behoord hebbende aan de Nederlandsche gemeente Ittervoort, en Maenlostraat, Molenbeersel en Boomerstraat, bijna geheel afgenomen van de Nederlandsche gemeente Neeritter, en gedeeltelijk van Hunsel, alsmede Winckel, afgenomen van Stamprooy en aan België afgestaan.

Al deze stukken, behalve Boomerstraat, werden 12 April 1845 met Beesel, dat afgenomen werd van de Belgische gemeente Kessenich, vereenigd tot de Belgische gemeente Molenbeersel. Boomerstraat werd door dezelfde wet bij de Belgische gemeente Kinroy gevoegd.

Visé par le Représentant du peuple, Inspecteur aux procès-verbaux.

(Signé Enjubault)

Collationné à l'original par nous président et secrétaires de la Convention Nationale

A Paris, le 9 Vendémiaire

an 4^e de la République française

(signé) P. C. L. Baudin (des Ardennes) président,
J. P. Philippe Delleville et J. Poisson, secrétaires.

Pour copie conforme :

La Commission des administrations civiles, police et tribunaux. Le chargé provisoire

Signé Aumon.

Registre aux lois et arrêtés I, p. 5, verso. —

Recueil Hayez III, p. 39 ; Pasinomie, VII p. 78 1
Bulletin 186, N^o de la loi 1137, — Collection générale
des décrets rendus par la Convention Nationale avec
la mention de leurs dates. Vendémiaire an IV Paris,
Baudouin imprimeur du Corps Législatif, p. 71—73.

Geregistreerd voor het dep. der Nedermaas 13
Vendémiaire an IV (5 October 1795) N^o 1.

Tien dagen later 19 Vendémiaire an IV (11 Oct. 1795)
werd in de wet die tot titel voert : Division du territoire
de France par rapport à l'exercice des droits politiques,
à l'administration, à la police et à la justice et placement
des autorités, titel IV art. XLI aldus bepaald :

Il sera pourvu par une loi spéciale à l'organisation
administrative et judiciaire des départemens dernièrement
réunis, et des colonies de la république. (1)

Deze wet werd toepasselijk verklaard voor de 9 onlangs
vereinigde departementen, door de volksrepresentanten Pe-
rès en Partiez (de l'Oise) den 13 Frimaire an IV (4 Dec.
1795) en geregistreerd voor het departement der Neder-
maas, sub. N^o 80 den 1^{em} Nivôse an IV (22 Dec. 1795). / D

(1) Collection générale des décrets rendus par la Con-
vention Nationale avec la mention de leurs dates. Vendé-
miaire an IV. Paris, Baudouin imprimeur du Corps Légis-
latif p. 157.

Die wettelijke regeling geschiedde een jaar later, op 23 Ventôse an V (13 Maart 1797), zooals wij zien zullen.

Intusschen hadden de Volksrepresentanten reeds bij arrêté van 1 jour complémentaire an III (17 Sept. 1795) (1) naast de reeds bestaande Centrale Administratie van België te Brussel een conseil de gouvernement opgericht, welke beide lichamen bij arrêté der Volksrepresentanten van 21 Vendémiaire an IV (13 Oct. 1795) (2) werden verenigd.

Eerst bij arrêté van 17 Brumaire an IV (8 Nov. 1795) werd bepaald door de Volksrepresentanten dat bij ontvangst van dit arrêté de nog bestaande oude Arrondissements-Administratiën van Maastricht en Limburg zouden ophouden af te hangen van de Centrale Administratie van de landen tusschen Maas en Rijn, en zouden overgaan tot die van België.

Dit besluit luidt aldus :

Bruxelles, le 17 Brumaire an IV

Les Représentans du Peuple, Commissaires du Gouvernement dans les pays réunis par la loi du 9 Vendémiaire.

Informés que l'Administration Centrale du pays, d'entre Meuse et Rhin, par une fausse interprétation de l'arrêté du Représentant du Peuple Giroust en date du 13 Vendémiaire (3) se croit en droit de continuer ses fonctions administratives dans les diverses administrations d'arrondis-

(1). Recueil Hayez, III, p. 3, Pasinomie 7, XX, Reg. aux lois et arrêtés I, Fol. 1.

(2). Recueil Hayez, III, p. 56, Pasinomie 7, XXVI, Reg. aux lois et arrêtés I, fol. 70. geregistreerd voor het dep. der Nedermaas te Maastricht sub N° 6, 25 Vendémiaire an IV. (17 Oct. 1679).

(3). Het besluit van 13 Vendémiaire an IV, (5 Oct. 1795) bepaalde dat al de geconstitueerde autoriteiten voorloopig hunne functiën zouden blijven voortzetten en dat de arrêtés der volksrepresentanten betrekkelijk de belastingen enz. zouden uitgevoerd blijven worden. — Rec. Hayez III, p. 46, Pasinomie 7, 24. — Reg. aux lois et arrêtés I, 8, en geregistreerd 15 Vend. (7 Oct.) daarop voor het dep. der Nedermaas, N° 3.

sement réunis à la France par la loi du 9 Vendémiaire et qui auparavant étoient comprises dans l'étendu de son ressort.

Considérant que cet arrêté n'a été pris que pour maintenir l'exécution des arrêtés des Représentants du Peuple publiés (à) l'arrivée des troupes françaises dans ces différens pays jusqu'à la promulgation des lois de la République afin d'éviter le bouleversement qu'auroit pu occasionner un changement trop rapide dans le gouvernement des pays réunis,

Considérant qu'il importe de ramener vers un centre commun toutes les autorités administratives qui font partie du pays réuni, afin de les préparer par une impulsion uniforme et graduelle à recevoir les lois françaises,

Où le conseil de Gouvernement,

Arrêtent ce qui suit.

Art. I. A la réception du présent arrêté les Administrations d'arrondissement de Limbourg, Spa et Maestricht cesseront d'être subordonnées à l'Administration Centrale du pays d'entre Meuse et Rhin et correspondront avec lesdits Commissaires et le Conseil du Gouvernement établi à Bruxelles.

Art. 2. Les directeurs des postes aux lettres, les employés à la régie des Domaines Nationaux qui se trouvent enclavés dans les pays réunis par la loi du 9 Vendémiaire cesseront pareillement d'être dépendans des Administrations respectives des Pays d'entre Meuse et Rhin, auxquels ils étoient subordonnés avant la réunion et correspondront à l'avenir avec les Directeurs Générales (*sic*) établies (*sic*) à Bruxelles qui les concernent et rendront à ces mêmes Directions compte de leur gestion à dater du dernier compte arrêté par une autorité légale.

Art. 3. Les autres branches de finance seront administrées conformément aux arrêtés du 3 Prairial (22 Mei 1795) de l'Administration Centrale de la Belgique et 11 Fructidor (28 Augustus 1795) des Représentans du Peuple et seront tenues les Administrations de Spa, Limbourg et Maestricht, ainsi que les Receveurs Généraux de ces diverses Admini-

Die wettelijke regeling geschiedde een jaar later, op 23 Ventôse an V (13 Maart 1797), zooals wij zien zullen.

Intusschen hadden de Volksrepresentanten reeds bij arrêté van 1 jour complémentaire an III (17 Sept. 1795) (1) naast de reeds bestaande Centrale Administratie van België te Brussel een conseil de gouvernement opgericht, welke beide lichamen bij arrêté der Volksrepresentanten van 21 Vendémiaire an IV (13 Oct. 1795) (2) werden vereenigd.

Eerst bij arrêté van 17 Brumaire an IV (8 Nov. 1795) werd bepaald door de Volksrepresentanten dat bij ontvangst van dit arrêté de nog bestaande oude Arrondissements-Administratiën van Maastricht en Limburg zouden ophouden af te hangen van de Centrale Administratie van de landen tusschen Maas en Rijn, en zouden overgaan tot die van België.

Dit besluit luidt aldus :

Bruxelles, le 17 Brumaire an IV

Les Représentans du Peuple, Commissaires du Gouvernement dans les pays réunis par la loi du 9 Vendémiaire.

Informés que l'Administration Centrale du pays, d'entre Meuse et Rhin, par une fausse interprétation de l'arrêté du Représentant du Peuple Giroust en date du 13 Vendémiaire (3) se croit en droit de continuer ses fonctions administratives dans les diverses administrations d'arrondis-

(1). Recueil Hayez, III, p. 3, Pasinomie 7, XX, Reg. aux lois et arrêtés I, Fol. 1.

(2). Recueil Hayez, III, p. 56, Pasinomie 7, XXVI, Reg. aux lois et arrêtés I, fol. 70. geregistreerd voor het dep. der Nedermaas te Maastricht sub N^o 6, 25 Vendémiaire an IV. (17 Oct. 1679).

(3). Het besluit van 13 Vendémiaire an IV, (5 Oct. 1795) bepaalde dat al de geconstitueerde autoriteiten voorloopig hunne functiën zouden blijven voortzetten en dat de arrêtés der volksrepresentanten betrekkelijk de belastingen enz. zouden uitgevoerd blijven worden. — Rec. Hayez III, p. 46, Pasinomie 7, 24. — Reg. aux lois et arrêtés I, 8, en geregistreerd 15 Vend. (7 Oct.) daarop voor het dep. der Nedermaas, N^o 3.

sement réunis à la France par la loi du 9 Vendémiaire et qui auparavant étoient comprises dans l'étendu de son ressort.

Considérant que cet arrêté n'a été pris que pour maintenir l'exécution des arrêtés des Représentants du Peuple publiés (à) l'arrivée des troupes françaises dans ces différens pays jusqu'à la promulgation des lois de la République afin d'éviter le bouleversement qu'auroit pu occasionner un changement trop rapide dans le gouvernement des pays réunis,

Considérant qu'il importe de ramener vers un centre commun toutes les autorités administratives qui font partie du pays réuni, afin de les préparer par une impulsion uniforme et graduelle à recevoir les lois françaises,

Oui le conseil de Gouvernement,

Arrêtent ce qui suit.

Art. I. A la réception du présent arrêté les Administrations d'arrondissement de Limbourg, Spa et Maestricht cesseront d'être subordonnées à l'Administration Centrale du pays d'entre Meuse et Rhin et correspondront avec lesdits Commissaires et le Conseil du Gouvernement établi à Bruxelles.

Art. 2. Les directeurs des postes aux lettres, les employés à la régie des Domaines Nationaux qui se trouvent enclavés dans les pays réunis par la loi du 9 Vendémiaire cesseront pareillement d'être dépendans des Administrations respectives des Pays d'entre Meuse et Rhin, auxquels ils étoient subordonnés avant la réunion et correspondront à l'avenir avec les Directeurs Générales (*sic*) établies (*sic*) à Bruxelles qui les concernent et rendront à ces mêmes Directions compte de leur gestion à dater du dernier compte arrêté par une autorité légale.

Art. 3. Les autres branches de finance seront administrées conformément aux arrêtés du 3 Prairial (22 Mei 1795) de l'Administration Centrale de la Belgique et 11 Fructidor (28 Augustus 1795) des Représentans du Peuple et seront tenues les Administrations de Spa, Limbourg et Maestricht, ainsi que les Receveurs Généraux de ces diverses Admini-

strations de ces (*sic*) conformer strictement dans leur comptabilité aux dispositions que ces deux arrêtés renferment et de faire parvenir incessamment au Conseil du Gouvernement les états demandés par les dits arrêtés, à cet effet il leur en sera expédié des copies.

Art. 4. Le présent arrêté ne déroge en rien à celui du Comité de Salut Public en date du 25 Vendémiaire (17 October 1795) dernier qui attribue à l'Administration Centrale établie à Aix-la-Chapelle le recouvrement des dix millions imposés sur les pays d'entre Meuse et Rhin.

Art. 5. Expédition du présent sera envoyé aux Directeurs Généraux des postes aux lettres et des Domaines Nationaux dans les pays réunis aux Administrations d'arrondissement de Spa, Limbourg et Maestricht et par cette dernière à l'Administration du canton de Ruremonde ainsiqu' à l'Administration Centrale du pays d'entre Meuse et Rhin pour avertissement.

(signé) Perès, Portiez de l'Oise, Delcambe.

Registre des lois et arrêtés I, p. 109. Geregistreerd voor het departement der Nedermaas te Maastricht den 25 Brumaire an IV (16 Nov. 1795 onder N^o 19.

Den 11^m Frimaire an IV daarop (2 Dec. 1795) werd eene verbetering gebracht in het arrêté van 14 Fructidor an III (31 Aug. 1795) (1) en verklaarden de Volksrepresentanten bij de legers van het Noorden en van de Sambre en de Maas, Pérez en Portiez (de l'Oise), dat al de gemeenten, baljuwschappen en andere landstreken die niet vereenigd waren met de Fransche Republiek door de wet van 9 Vendémiaire an IV (1 Oct. 1795) geen deel uitmaakten van het departement der Nedermaas, zoodat het gedeelte van Gulickerland dat bij de verdeling van het grondgebied van 14 Fructidor an III bij dit departement werden gevoegd, daarvan werden losgemaakt.

Ziehier dit besluit :

Liberté.

Egalité.

Bruxelles le 11 Frimaire an 4 de République française une et indivisible.

(1) Zie p. 10—13 hiervoor.

Les Représentans du peuple près les armées du Nord et de Sambre et Meuse Commissaires du Gouvernement dans les pays réunis à la République française par la loi du 9 Vendémiaire an 4.

Qui ont examiné les lettres de leur collègue Meynard datées d'Aix-la-chapelle le 16 Vendémiaire (1) et le 4 Frimaire, (2) de même que celle du Citoyen Effertz membre et Député de l'Administration d'Aix-la-chapelle et Juliers, en date du 9 de ce mois, au sujet de quelques parties du pays de Juliers qui se trouveront comprises dans le Département de la Meuse inférieure pas la division territoriale du 14 fructidor,

Considérant que la division des nouveaux Départements a été faite avant le décret de réunion, ne concerne aucune partie du pays de Juliers.

Déclarant que toutes les communes, baillages et d'autres pays qui ne sont point comprises dans le susdit décret de réunion ne font point partie du Département de la Meuse inférieure mais reste (*sic*) du ressort de l'Administration Centrale d'Aix-la-chapelle.

Copie de la présente déclaration sera envoyée à l'Administration Centrale d'Aix-la-chapelle, de même qu'à celle du Département de la Meuse inférieure, qui aura soin de faire mention dans le travail qu'elle doit sans délai transmettre aux Représentans du peuple sur la division du territoire des pays réunis, approuvée par le Comité de Salut Public des endroits que son ressort ne doit point embrasser en vertu de la présente déclaration.

Signé Perès et Portiez (de l'Oise)

Collationné,
Nelissen sous-chef

Pour Copie Conforme
Beumer secrétaire général

Geregistreerd in het departement der Nedermaas te Maastricht onder N^o 55 den 14 Frimaire an IV (5 Dec. 1795) en overgeschreven in Register aux lois et arrêtés (du gouvernement français I) fol. 268 recto — 269 recto; Recueil Hayez IV p. 217 ; Pasinomie 7 XLIX.

(1) 8 Oct. 1795

(2) 25 Nov. 1795

Bij art. 8 van de wet van 9 Vendémiaire an IV (zie p. 15—17 hiervoor) was aan de Volksrepresentanten overgelaten om de departementen en cantons in te deelen. De Volksrepresentanten nu droegen dien last op aan de Centrale Administratiën ; dit geschiedde, wat het departement der Nedermaas betreft, bij brief van 21 Brumaire an IV (12 Nov. 1795). Dien tengevolge werd 19 Nivôse an IV (9 Jan. 1796) dit departement door de Centrale Administratie te Maastricht in Cantons ingedeeld. Wij laten dit besluit hier volgen :

Le Conseil de l'Administration du Département de la Meuse Inférieure,

Voulant en conséquence de la lettre des Représentans du Peuple Perès et Portiez (de l'Oise) datée à Bruxelles le 21 Brumaire 4^e année Républicaine, procéder à la rectification de la division des cantons de ce Département et les déterminer d'une manière juste et proportionnée aux dispositions des localités,

Arrête que le Département sera divisé en trente Cantons ainsi qu'il suit :

1^o Maestricht (1) et le quartier de Wyk, central et chef-lieu ;

2^o Eysden (1) chef-lieu qui comprend : Eysden, Oost, Rykholt, Gronsveld, Heugem, Cadier, Ekkelraede, Ste. Gertruyd, Herkenrade, Mesch, Mehr, Noorbeek et leurs dépendances ;

3^o Meerssen, (1) chef-lieu, qui comprend : Meerssen et Limmel, Amby, Bemelen, Heer en Keer, Borghaeren, Ifteren et Meerssenhoven, Ulestraeten, Bunde, Geul, Beek, Elsloo, Steyn et leurs dépendances ;

4^o Fauquemont, (1) chef-lieu, qui comprend Fauquemont ville, Houthem, Berg, Terbleyt, Vieux-Fauquemont, Schin sur la Geul, Strucht, Schimmert, Hulsberg, Klimmen, Voerendael, Heerlen, Scheyd et Schaesberg, et leurs dépendances. 1)

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

Le canton de Fauquemont, par un arrêté postérieur de l'Administration, a été divisé en un deuxième canton, qui est Heerlen, (1), chef-lieu, qui comprend : Heerlen, Voerendael, Scheyd, Schaesberg et leurs dépendances ;

5° Wittem (1), chef-lieu, qui comprend : Wittem, Vaels, Galoppe, Margraten, Slenaken, Wilder et Cartils, Eys, Wahlwilder, Mechelen, Epen, Holzet, Vylen et leurs dépendances ;

6° Rolduc, chef-lieu qui comprend : Rolduc ville (2), Simpelveld (1), Bocholtz (1), Kerkraede (1), Mercksteyn (2), Alsdorp (2), Roerddorp (2), Wels (2), Rimboung (1), Ubach (2), Ubach over Worms (1), et leurs dépendances ;

7° Oirsbeek (1), chef-lieu, qui comprend : Oirsbeek, Amstenraede, Merkelbeek, Bingelraede, Geleen, Spaubeek, Schinnen, Nuth, Vaesraede, Wynandsraede, Hoensbroek, Brunssum, Schinveld, Jabeek et leurs dépendances ;

8. Stevensweert (1), chef-lieu, qui comprend : Stevensweert, Echt, Ohe et Laak, Maesbragt, Posterholt, Montfort, Roosteren, Nieuwstad, ville, Opbigt, Papenhoven et leurs dépendances ;

9° Ruremonde (1), chef-lieu qui comprend : Ruremonde, Swalmen, Maesniel, Merum, Linne, Ste.-Odiliënberg, Vlodrop et leurs dépendances ;

10° Nederkruchten (2), chef-lieu, qui comprend : Nederkruchten, Elmpt, Wegberg et Richelraed, Overkruchten et leurs dépendances ;

11° Venloo (1), chef-lieu, qui comprend : Venloo, ville, Belfeld, Besel et leurs dépendances ;

12° Heythuysen (1), chef-lieu, qui comprend : Heythuysen, Haelen, Grathem, Baexem, Hunsel, Pol et Panheel, Heel, Beegden, Horne, Nunheim, Buggenum, Roggel, Neer, Meyell et leurs dépendances ;

13° Weert (1), chef-lieu, qui comprend : Weert, ville, Nederweert, Stamproy, et leurs dépendances ;

(1) Canton et commune restés aux Pays-Bas.

(2) Canton et communes appartenant aujourd'hui à la Prusse.

14. Achel, chef-lieu, qui comprend : Achel, Neerpelt, Overpelt, Hamont, ville, Lille-St.-Hubert, Caulille, Luyksch-Gestel (1), et leurs dépendances ;

15° Peer, chef-lieu, qui comprend : Peer, ville, Exel, Hechtel, Houthaelen, Helchteren, Groote Breugel, Kleyne Breugel, Wychmael et leurs dépendances :

16° Bree, chef-lieu, qui comprend : Bree, ville, Beek, Bockholt, Reppel, Gerdingen, Wyshaegen, Opitter, Tongerlo, Gruitrode, Meeuwen, Ellicum et leurs dépendances ;

17° Maeseyk, chef-lieu, qui comprend : Maeseyk, ville, Kessenich, Ittervoort (1), Ophoven, Alden-Eyck, Heppenert, Eelen, Rothem, Dilsen, Opoeteren, Neeroeteren, Wessem (1), Neeritter (1), Thorn (1), et leurs dépendances ;

18° Mechelen, chef-lieu qui comprend : Mechelen, Reckheim, ville, Boorsheim et Uykhoven, Neerharen, Lanaken et Pietersheim, Grimby, Vucht, Eysden, Leuth, Meeswijk, Stockhem, ville, Lanklaer, et leurs dépendances ;

19° Asch, chef-lieu, qui comprend : Asch, Sutendael, Niel, Opglabbeek, Neerglabbeek, Genck, Gellik et leurs dépendances ;

20° Bilsen, chef-lieu qui comprend : Bilsen, ville, Eygenbilsen, Munsterbilsen, Waltwilder, Groote-Spauwen, Kleyne-Spauwen, Hoesselt, St.-Martens-Linde, Beverst, Mopertingen, Hoelbeek et leurs dépendances ;

21° Cortessem, chef-lieu qui comprend : Cortessem, Diepenbeek, Wimmertingen, Herck-St.-Lambert, Vliermael, Voort et Zammelen, Schalkhoven et Hern-St.-Hubert, Rommershoven, Membruggen, Guyghoven, Wintershoven, Gorsleeuw et Opleeuw, Werm, Wellen, Herten et leurs dépendances ;

22° Hasselt chef-lieu qui comprend : Hasselt, ville et sa dépendance ;

23° Beeringen, chef-lieu, qui comprend : Beeringen, ville, Zolder, Viversel, Zonhoven, Tessenderloo, Heusden, Coursel, Oostham, Quaed-Mechelen, Beverlo et leurs dépendances ;

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

Maesbragt, Maesniel, Montfort, Neer, Nunhem, Odiliënberg, Pol et Panheel, Ruremonde, Swalmen, Vlodorp, Wessem.

Venloo (1) (composé des communes de) Beesel, Belfeld Venloo.

Weert (1) (composé des communes de) Baexem, Heythuysen, Meyel, Neder-Weert, Roggel, Stamproy, Weert.

—o—

Betreffende Eyselshoven, hier voor het eerst p. 31 voorkomend, dat bij het land van Ter Heyden, hertogdom Gulick behoord had en niet voorkomt in het arrêté van het Comité de Salut Public van 14 Fructidor an III (zie p. 10-13), inhoudende de verdeeling der landen vereenigd door de wet van 9 Vendémiaire an IV, in 9 departementen, cantons enz., noch in het arrêté van 19 Nivôse an IV, waarbij de Centrale Administratie van het departement der Nedermaas, dit departement andermaal verdeelde in cantons en gemeenten (p. 22-26), bepaalde Bouteville, Commissaire du Gouvernement te Brussel bij arrêté van 27 Frimaire an V (17 December 1795), „la commune d'Eyselshoven demeurera attachée et réunie au canton de Rolduc” en zulks op grond dat zij van alle zijden in dit canton was geëncloveerd (2) Deze gemeente, Waubach, dat wel in het voorn. arrêté van 14 Fructidor an III werd opgenoemd (zie p. 12), en wellicht Blijerheide (thans gemeente Kerkrade), waarover mij niets bekend is, zijn de eenige plaatsen van het land van Gulick, die na 11 Frimaire an IV, (zie p. 21-21) deel uitmaakten van het departement der Nedermaas.

(1) Cantons et communes restés aux Pays-Bas.

(2) Geregistreerd voor het dep. der Nedermaas, sub N° 231, 29 Frimaire an V (19 Dec. 1795) overgeschreven in Reg. aux lois et arrêtés (de Gouvernement Français) V, fol. 112.

De aant. p. 29—33 zijn van de Corswarem, Mém. etc.; de woorden tusschen haakjes zijn niet in het arrêté maar ter verduidelijking door de Corswarem er bij gevoegd.

2^o tijdvak van 1 Oct. 1795 tot in 1814.

2^o afdeling. *Het Roerdepartement en de Limburgsche gemeenten daaronder geressortéerd hebbend.*

Na de afscheiding van de landen door de Franschen veroverd in: 1^o die van België en 2^o de landen tusschen Maas en Rijn, (zie p. 7 en 8) maakten al de thans het Hertogdom Limburg uitmakende streken, met uitzondering van de thans tot de gemeenten Eysden, St. Pieter en Oud-Vroenhoven behoorende gedeelten der gemeenten Lixhe, Ternayen (Lanaye) en Neder- en Op-canne, deel uit van de Centrale Administratie der landen tusschen Maas en Rijn voornoemd. Deze gedeelten behoorden tot de landen die ressorteerden onder de administratie van België. Toen, bij wet van den 9 Vendémiaire an IV (1 October 1795), door de inlijving van de 9 Belgische departementen met Frankrijk, een groot gedeelte van het tegenwoordig hertogdom Limburg van de administratie der voornoemde landen was afgescheiden, en aan de departementen der Neder-Maas en der Ourthe toegevoegd, duurde het nog twee jaar eer dat de administratieve en rechterlijke organisatie in de landen, ressorteerende onder de administratie te Aken, werd ingevoerd.

Intusschen bestond er een „République cisrhénane”, samengesteld uit verschillende cantons op de Rijn oevers, gesticht door generaal Hoche, welke 1 Vendémiaire an ~~IV~~ VI (22 Sept. 1797) haar onafhankelijkheid vierde (1).

Gedurende dien tijd geraakte alles aldaar in de grootste verwarring, ten gevolge van de aanwezigheid der krijgvoerende legers, zoodat men in een arrété du Directoire Exécutif van 14 Brumaire an VI (4 November 1797) leest: „Considérant qu'il s'est glissé dans l'administration des pays conquis, tant entre Meuse et Rhin, qu'entre Rhin et Moselle, des abus auxquels il est urgent de remédier”. (2)

(1) Lecomte, Mémorial du journal historique de la révolution de France t. II. p. 156.

(2) Recueil Rudler 1^{ste} cahier p. 16.

Ten gevolge daarvan werd Rudler in het zoo even genoemde arrêté tot Gouvernements-Commissaris voor de landen tusschen Maas en Rijn benoemd en tevens om eene nieuwe organisatie in die landen in te voeren. Dit geschiedde den 4 Pluviôse an VI (23 Januari 1798) (1) waarin tot hoofdplaats van het departement der Roer het eenige der 4 Departementen (waarin de landen tusschen Maas en Rijn verdeeld werden) (2), waarvan gedeelten van het tegenwoordig hertogdom Limburg afhangen, de stad Aken aangewezen werd.

Bij dit arrêté had ook de verdeeling van ieder departement in kantons plaats, wier aantal op 40 werd bepaald. Blijkens een nota die aan het arrêté in het officieel blad, waarin het geplaatst is, werd toegevoegd, zijn in die in-deeling van kantons, na de afkondiging van het arrêté veranderingen gebracht en wordt verwezen naar het laatste deel van dat blad waarin eene veranderde indeeling van kantons wordt gevonden. (3) Deze veranderingen zijn opgemaakt door de administrateurs der departementen naar de door de municipaliteiten geleverde staten. Voor het departement der Roer is die veranderde staat geteekend 4 Nivôse an VII (24 December 1798). Die veranderde indeeling van 4 Nivôse an VII, draagt den titel: „Tableau général des cantons, communes, censes et métairies, composant le Département de la Roer, avec indication de la population de chaque commune et canton. Het is waarschijnlijk dat 27 Prairial an VI (15 Juni 1798) voor het dep. der Roer de verandering bij arrêté werd vast gesteld. Dit getuigt Wasserfall, Administrateur du département in zijn „Annuaire historique et statistique du département de la Roer” an VIII p. 2.; zie ook de circulaire van 15 Messidor an VI (3 Juli 1798) van de Centrale Administratie van het Roerdepartement, N° 240 bis der verzameling circulaires,

(1) Benoeming van den commissaris Rudler, Recueil de Rudler 1^{ste} cahier p. 16.

(2) De overige waren dat van de Sarre (Saar), dat van Rijn en Moesel en dat van Mont-tonnere (Donnerberg).

(3) Recueil Rudler, 22^e cahier, p. 47, 71, 89, 109.

waar gezegd wordt dat de *gouvernements commissaris* 27 Prairial an VI eene andere territoriale indeeling had goedgekeurd. Tevens blijkt uit deze circulaire dat de indeeling van 4 Pluviôse an VI in werking geweest is.

Het verschil tusschen de twee verdeelingen is vrij aanzienlijk: 1°. Is het getal kantons van het Roerdepartement door de 2° verdeeling van 4 Nivôse an VII met twee vermeerderd en vervolgens komen slechts 8 der in het tableau opgenoemde kantons, wat hun naam betreft, overeen met die van het arrêté van 4 Pluviôse an VI (23 Jan. 1798).

Daar het laatstgenoemde arrêté de omschrijving en verdeelens der kantons niet geeft, maar alleen getal en naam, is omtrent verschil en overeenkomst dien aangaande tusschen het arrêté van 4 Pluviôse an VI en het tableau général van 4 Nivôse an VII niets optemaken. In dit tableau général worden niet slechts de gemeenten van ieder canton, maar ook de „censés et métairies” zooals uit den titel blijkt, opgesomd. Wij volgen daarom in onze lijst van cantons, welke gemeenten, of deelen daarvan van ons tegenwoordig hertogdom Limburg bevat hebben, alleen de rangorde der *cantons* van het „tableau”. In de opgaaf der *gemeenten* volgen wij de *statistique du département de la Roer* van Dorsch, sous-préfet te Cleef:

Departement der Roer (1)

1° Arrondissement Aken.

2° Kanton Borcette.

Laurensberg (gedeelte van —) dat in 1817 (1816?) bij Vaals gevoegd is. — Richterich (gedeelte van —) dat in 1817 bij Bocholtz gevoegd is.

6° Kanton Sittard

Born. — Grevenbicht (nog zonder het daaraan in 1840 toegevoegd gedeelte van Eelen). — Limbricht. — Millen (gedeelte van —) dat in 1817 bij de Nieuwstad gevoegd is — Munstergeleen. — Sittard. — Susteren. — Urmond en Berg. — Wehr (gedeelte van —) namelijk de tegenwoordige gemeente

(1) Zie *Statistique du Département de la Roer* van Dorsch, sous-préfet de Cleef bl. 11—38, en *Recueil Rudler* 22° cahier p. 47, 71, 89 en 109.

Broecksittard, die in 1817 daarvan afgescheiden en bij het koninkrijk der Nederlanden gevoegd is en voor de komst der Franschen burgerlijk, rechterlijk en kerkelijk tot Sittard behoorde.

7^e Kanton Heinsberg.

Melick en Herckenbosch (met Dalenbroek.)

3^e Arrondissement Creveld.

25^e Kanton Bracht.

Kaldenkirchen (gedeelte van —) dat in 1817 bij de gemeente Belfeld gevoegd is. — Tegelen (nam. zonder het in 1817 daarbij gevoegd gedeelte van Kaldekirchen).

4^e Arrond. Cleve.

36^e Kanton Horst (1)

Broeckhuizen. — Grubbenvorst. — Helden. — Horst (nog op zich zelve en niet vereenigd met Sevenum). — Kessel. — Maasbree. — Meerlo. — Sevenum (nog op zich zelve en niet vereenigd met Horst. — Venray. — Wanssum.

37^e Kanton Cranenburg (2).

Gennep. — Mook. — Middelaar. — Ottersum.

39^e Kanton Goch (3).

Bergen. — Goch (gedeelte van —) thans behorende bij de gemeente Bergen. — Weeze (gedeelte van —) namel. Siebengewald, in 1817 gevoegd bij de gemeente Bergen.

41^e Kanton Gelder (4)

Arcen (5) thans gedeelte van de gemeente Arcen en Velden. — Twisteden (gedeelte, thans van de gemeente Bergen). — Walbeck (thans gedeelte van de gemeente Bergen en van Arcen en Velden).

42^e Kanton Wanckum. (6).

Stralen (gedeelte van —) in 1817 toegevoegd aan de gemeenten Venlo, Arcen en Velden. — Velden (gedeelte van de gemeente Arcen en Velden. (7)

(1) (2) (3) (4) en (6) Nadat de thans tot N. Brab. behorende gemeenten, die de cantons Ravenstein en Gemert uitmaakten aan de Bataafsche Republiek waren afgestaan, veranderden de volgnummers der kantons Horst, Cranenburg, Goch, Gelder en Wanckum in 34, 35, 37, 39 en 40.

(5) en (7) Bij Dorsch, volgens eene latere indeeling wellicht, beide tot kanton Wanckum gerekend. Wij volgen hier het Tableau, dat de oorspronkelijke indeeling aangeeft. (Zie hierna)

Den 24^{en} Floréal an VIII (14 Mei 1800) werden bij besluit der Consuls de vier departementen van den linker Rijnsoever voorloopig verdeeld in arrondissementen. Dit besluit luidt als volgt :

Arrêté relatif à la division territoriale et au mode d'administration des départemens de la Sarre, de la Roer, de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre.

Du 24 Floréal an VIII.

Les Consuls de la République, sur le rapport du ministre de la justice ; le conseil d'état entendu,

Arrêtent :

Art. I^{er}. Les départemens de la Sarre , de la Roer , de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre, seront divisés en arrondissement communaux : ces arrondissement comprendront le territoire soumis à la juridiction des tribunaux de police correctionnelle.

Art. II. Les communes où les administrations centrales tiennent leurs séances, demeureront chefs-lieux de département : les lieux où les tribunaux de police correctionnelle tiennent leurs séances, seront chefs-lieux d'arrondissement communaux.

Art. III. Les quatre départemens ci-dessus nommés seront administrés conformément à la loi du 28 Pluviose (1) sous l'autorité d'un commissaire général du Gouvernement, qui correspondra avec le ministre de la justice.

Art. IV. Le ministre de la justice est chargé de l'exécution du présent arrêté, qui sera inséré au Bulletin des lois.

En l'absence du premier Consul, le second Consul, signé Cambacérés. Par le second Consul : le secrétaire d'état, signé Hugues B. Maret. Le ministre de la justice, signé Abrial. (2)

Bulletin des lois, 3^e série, t. 1, Bull. 25, n^o. de la loi 171.

(1) 17 Febr. 1800. Deze wet is de division territoriale de la République.

(2) De registratie van de arrêts op p. 38—42 is ons onbekend, daar de archieven van het Roer-departement te Dusseldorf berusten.

Den 22 Fructidor an VIII (9 Sept. 1800) werd door de Consuls bepaald dat, te beginnen met 23 Sept. 1800 de vier departementen van den linker Rijnsoever geheel gelijk zouden zijn aan de andere departementen der Republiek en de administratie onttrokken zou zijn aan de Minister van Justitie ; de Prefecten bleven echter ressorteeren onder den „Commissaire général :”

Arrêté portant qu'à compter du 1^{er} Vendémiaire an IX (1), les départemens de la Roer, de la Sarre, du Mont-Tonnerre et de Rhin-et-Moselle, seront assimilés aux autres départemens de la République.

Du 22 Fructidor an VIII.

Les Consuls de la République, le conseil d'état entendu, Arrêtent :

Art. 1^{er}. A compter du 1^{er} Vendémiaire de l'an IX, les départemens de la Roer, de la Sarre, du Mont-Tonnerre et de Rhin-et-Moselle, seront assimilés aux départemens de la République : en conséquence les lois et réglemens concernant la justice, l'intérieur, la police, les finances, la guerre et la marine, y seront mis en exécution, d'après les ordres successifs du Gouvernement.

Art. II. A compter de la même époque, l'attribution exclusive de l'administration des quatre départemens au ministère de la justice, cessera d'avoir lieu. Les préfets correspondront directement avec le commissaire général, qui correspondra avec les différens ministres, chacun dans ses attributions.

Art. III. Le ministre de la justice adressera le présent arrêté aux autorités constituées existantes dans les départemens de la Roer, de la Sarre, du Mont-Tonnerre, de Rhin-et-Moselle ; et les ministres sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de son exécution ultérieure.

Le présent arrêté sera inséré au Bulletin des lois. Le premier Consul, signé Bonaparte. Par le premier Consul : le secrétaire d'état, signé Hugues B. Maret. Le ministre de la justice, signé Abrial.

Bulletin des lois, 3^e série. t. 1., B. 43. N^o de la loi 290.

(1) 22 Sept 1800

Den 18 Ventôse an IX (9 Maart 1801) werden de vier voornoemde departementen definitief met Frankrijk vereenigd en bepaald dat de voorloopige indeeling in departementen van 24 Floreal an VIII (14 Mei 1800) (zie p. 38) in den loop van an X definitief zou worden vastgesteld:

Loi portant que les départemens de la Roer de la Sarre, de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre sont partie intégrante du territoire français.

Du 18 Ventôse an IX.

Au nom du peuple Français, Bonaparte, premier Consul, proclame loi de la République le décret suivant, rendu par le Corps législatif le 18 Ventôse an IX (1), conformément à la proposition faite par le Gouvernement le 8 (2) dudit mois, communiquée au Tribunal le même jour.

Décret.

Art. I. Les départemens de la Roer, de la Sarre, de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre sont partie intégrante du territoire français.

Art. II. La circonscription desdits départemens et celle des arrondissemens communaux qui y ont été provisoirement compris, seront définitivement fixées dans le courant de l'an X.

Art. III. Les lois et réglemens de la République ne seront appliqués aux dits départemens qu'aux époques où le Gouvernement le jugera convenable, et en vertu d'arrêtés qu'il prendra à cet effet.

Collationné à l'original, par nous président et secrétaires du corps législatif. A Paris, le 18 Ventôse an IX de la République française. Signé Lefebvre-Cayet, président; Bordes, Guillemot, Papin (des Landes), Danet (du Morbihan) secrétaires.

Soit la présente loi revêtue du sceau de l'Etat, insérée au Bulletin des lois, inscrite dans les registres des autorités judiciaires et administratives, et le ministre de la justice chargé d'en surveiller la publication. A Paris, le 28 Ventôse an IX (3) de la République.

(1) 9 Maart 1801. (2) 27 Feb. 1801. (3) 19 Maart 1801.

Signé Bonaparte, premier Consul. Contre-signé, le secrétaire d'état, Hugues B. Maret. Et scellé du sceau de l'Etat.

Vu, le ministre de la justice, signé Abrial.

3^e série t. 2, Bulletin 74, N^o de la loi 569.

Tengevolge van de vereeniging der 4 departementen met Frankrijk in dato 18 Ventôse an IX (9 Maart 1801) werd bij arrêté der consuls van 30 Juni 1802 bepaald dat o. a. de Fransche constitutie en de wet van 28 Pluviôse an VIII (17 Feb. 1800.) in de 4 voornoemde depart. ingevoerd zou worden op 23 Sept. 1802. Tengevolge daarvan werd ook de betrekking van commissaire général der vier dep. van den linker Rijnsoever opgeheven.

Arrêté relatif à la mise en activité de la Constitution dans les départemens de la Roer, de la Sarre, de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre.

Du 11 Messidor, an X (1)

Les Consuls de la République, sur le rapport du ministre de l'intérieur ;

Vu la loi du 18 ventôse an IX, articles II et III concernant la réunion des quatre départemens de la rive gauche du Rhin au territoire français, et la promulgation des lois et réglemens de la République qui y seront appliqués ;

Le conseil d'état entendu,

Arrêtent :

Art. I^{er}. A compter du 1^{er} vendémiaire prochain, la Constitution de la République sera mise en activité dans les départemens de la Roer, de la Sarre de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre.

Art. II. La loi du 13 ventôse an IX, (2) concernant, la formation et le renouvellement des listes d'éligibilité prescrites par la Constitution, sera publiée et affichée dans ces départemens, ainsi que tous les arrêtés qui ont été pris par le Gouvernement sur cet objet : l'exécution de cette loi y aura lieu de manière qu'en observant les

(1) 30 Juni 1802.

(2) 4 Maart 1801.

intervalles qu'elle a fixés, les opérations soient terminées au 10 nivôse an XI. (1)

Art. III La loi du 28 pluviôse an VIII sera publiée, affichée et exécutée dans ces départemens, ainsi que les arrêtées y relatifs.

IV. Le commissaire général du Gouvernement dans ces quatre départemens, et préfet du département du Mont-Tonnerre, cessera, le même dit jour, ses fonctions de commissaire général, et continuera d'exercer celles de préfet.

V. Les pièces, registres et cartons contenant les affaires du commissariat général, seront renvoyés par ledit commissaire aux ministres que ces objets concerneront respectivement. Les maison et mobilier affectés à celui de la préfecture, seront remis à la disposition du directeur des domaines nationaux.

VI. Conformément au § 3, articles XII et suivans de la loi du 28 Pluviôse, il y aura un maire et un ou plusieurs adjoints, ainsi qu'un conseil municipal par-tout où il y a aujourd'hui un maire, quel que soit le nombre des communes réunies sous son administration.

Tous fonctionnaires administratifs, autres que ceux établis par ladite loi, cesseront leurs fonctions; les nominations seront faites suivant les dispositions qu'elle prescrit.

VII. Des arrêtés ultérieurs détermineront celles des lois de la République qui devront être proclamées postérieurement dans ces départemens.

VIII. Tous les ministres sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution du présent arrêté, qui sera inséré au Bulletin des lois.

Le premier Consul, signé Bonaparte. Par le premier Consul : le secrétaire d'état, signé Hugues B. Maret. Le ministre de l'intérieur, signé Chaptal.

Certifié conforme : Le Ministre de la Justice, Abrial.

3^e série t. 6. Bulletin 199 N. de la loi 1791

Eindelijk werden bij arrêdê der Consuls van 16 Messidor an X (5 Juli 1802) de grenzen der vier departementen

(1) 31 Dec. 1802.

van den linker Rijnsoever definitief gehandhaafd zooals zij, bij arrêté van den commissaire général, gelijk wij p. 35. zagen, 4 Pluviöse an VI (23 Januari 1798) waren geregeld en overeenkomstig het tableau van 26 Ventöse an VII, (16 Maart 1799) (1), met uitzondering der plaatsen aan de Bataafsche Republiek afgestaan:

Arrêté contenant fixation définitive des limites des quatre départemens de la rive gauche du Rhin

Du 16 Messidor (an X)

Les Consuls de la République, sur le rapport du ministre de l'intérieur ;

Vu la loi du 18 ventöse an IX, portant que les limites des quatre départemens de la rive gauche du Rhin seront définitivement fixées dans le courant de l'an X ;

Le conseil d'état entendu,

Arrêtent

Art. 1^{er}. Les départemens de la Roer, de la Sarre, de Rhin-et-Moselle et du Mont-Tonnerre, conserveront définitivement les limites qui leur ont été assignées par l'arrêté du commissaire général du Gouvernement, chargé de l'organisation de ces quatre départemens, en date du 4 pluviöse an VI, et le tableau général dressé le 26 ventöse an VII, (1) à l'exception toutefois des parties de territoire du département de la Roer cédées á la République batave.

Art. II. Le ministre de l'intérieur est chargé de l'exécution du présent arrêté, qui sera inséré au Bulletin des lois.

Le premier Consul, signé Bonaparte. Par le premier Consul : le secrétaire d'état, signé Hugues B. Maret. Le ministre de l'intérieur, signé Chaptal.

3^o Série, t. 5, Bull. 201, N^o 1813.

De eenige veranderingen ons bekend, die in de indeeling der cantons later nog werden aangebracht, voor zoover ons tegenwoordig hertogdom Limburg betreft, zijn :

(1) 16 Maart 1799 datum van de veranderde indeeling van het departement van Mont-tonnerre; die van het Roerdepartement was, zooals wij p. 35 zagen, 4 Nivöse an VII, (24 Dec. 1798)

1° Arcen werd onder het canton Wanckum gebracht. Wanneer dit geschiedde en door welk besluit is mij onbekend.

2° Horst en Sevenum werden tot één gemeente vereenigd bij arrêté van den Prefect van het Roerdepartement van 24 Brumaire an IX (15 Nov. 1800.)

Hier diene nog opgemerkt, dat de gemeente Bergen toen bestond en nog bestaat uit de dorpen Bergen, Afferden, Heyen, Well en het gehucht Ayen; de gemeente Wanssum uit de dorpen Wanssum en Geysteren; de gemeente Meerlo uit de dorpen Meerlo, Swolgen en Tienray; de gemeente Broekhuysen uit de dorpen Broekhuysen, Broekhuysenvorst, en het gehucht Oyen; de gemeente Venray uit de dorpen Venray, Oirlo en Oostrum; de gemeente Maasbree uit de dorpen Maasbree, Blerick en Baerlo; de gemeente Grubbenvorst uit de dorpen Grubbenvorst en Lottum; de gemeente Arcen en Velden uit die dorpen en het gehucht Lom.



2° *tijdvak van 1 Oct. 1795 tot in 1814.*

3° *afdeeling. Het departement der Ourthe en de gedeelten van Limburgsche gemeenten daaronder geressorteerde hebbend.*

Slechts enkele gedeelten van gemeenten behorende tot het tegenwoordig hertogdom Limburg ressorteerden na 9 Vendémiaire an IV (1 Oct. 1795) tot het departement der Ourthe.

Blijkens de verdeeling van 14 Fructidoran 3 (21 Aug. 1795)(1) waren het de volgende deelen der hierna te noemen gemeenten.

Departement der Ourthe.
(Tribunal civil te Luik.)

5° Kanton Walhorn.

Gemenich (gedeelte van —) in 1843 gevoegd bij de gemeente Vaels.

(1) Zie p. 10.

16° Kanton Aubel.

Sippenaken (gedeelte van —) in 1843 gevoegd bij de gemeente Wittem.

17° Kanton Daelhem.

's Gravenvoeren (Fouron-le-comte) (gedeelten van —) in 1827 bij Noorbeek en in 1843 bij Mesch gevoegd.

Moelingen (in 't Waalsch Mouland) gedeelte in 1828 bij Eysden gevoegd.

3° Kanton Herstal.

Lixhe (gedeelte van —) in 1843 bij Eysden gevoegd.

Bij de wet van 28 Pluviöse an VIII (17 Feb. 1800) werd het kanton Herstal het 3°, dat van Daelhem het 6° van het 1° arrondissement (Luik) en het kanton Aubel het 4°, dat van Walhorn het 5° van het 2° Arrondissement (Verviers).

Overigens is het niet zeker of de omschrijving van elk kanton in 1800 nog dezelfde was.

B. DE AFSTAND VAN GRONDGEBIED, DEEL
UITMAKENDE VAN HET TEGENWOORDIG
HERTOGDOM LIMBURG, DOOR DE OUDE
BEZITTERS AAN DE FRANSCHEN RE-
PUBLIEK, BIJ TRACTATEN.
1792—1814.

*1° voor zoover betreft het grondgebied dat tot de dep. van
Nedermaas en Ourthe*

2° dat tot het dep. der Roer behoord heeft.

Wij moeten hier al aanstonds wederom een onderscheid maken 1° ten opzichte van het grondgebied van het hertogdom dat tot het departement der Nedermaas en der Ourthe behoord heeft en 2° dat hetwelk van het departement der Roer deel heeft uitgemaakt.

1°.

Het doel der Fransche Republikeinen bij hun inval in de Zuidelijke of Oostenrijksche Nederlanden, het land van Luik en op het grondgebied van de Zeven Ver. Provinciën en dezer generaliteit, was, de bewoners van die gewesten in denzelfden staatkundigen en maatschappelijken toestand te brengen waarin zij zelve verkeerden, dat is: den republikeinschen regeeringsvorm, gegrondvest op de rechten van den mensch. Met de vorsten werd hierbij geen rekening gehouden. (1)

Hiertoe waren de Fransche Republikeinen des te eerder genegen wijl de politieke uitgewekenen te Parijs, zoowel tijdens den Hollandschen, als tijdens den Oostenrijkschen en den Luikschen patriottentijd, aan de Franschen hunne wenschen tot zulk een inneming en gewapende tusschenkomst hadden te kennen gegeven. Ten opzichte van het land van Luik en Oostenrijksch Gelderland, wat het grondgebied onzer provincie betreft, wordt dit uitdrukkelijk verzekerd resp. door art. 1 en 3 der wet van 9 Vendé-

(1) Tot deze landen behoorde het gebied der dep. van de Nedermaas en de Ourthe.

miaire an IV (1 Oct. 1795). (1) Reeds den 8 Mei 1793 had de Nationale Conventie op een adres der Luiksche burgers naar Parijs uitgeweken, de vereeniging van het land van Luik met Frankrijk aangenomen. (2)

Ten opzichte van den afstand van het Staatsch overkwartier van Gelre en Maastricht, (3) kon de Fransche regeering in art. 4 der voornoemde wet van 9 vendémiaire an IV (1 Oct. 1795) zich reeds beroepen op een vredetractaat met de bevriende Bataafsche republiek, onmiddelijk aan de stadhouderlijke regeering opgevolgd, en 16 Mei van dat jaar gesloten. (4) Dit tractaat laten wij hier het eerste volgen, voorzoover Maastricht en het Staatsch overkwartier betreft. (5)

16 Mai 1795.

Traité de paix et d'alliance entre la République Française et la République des Provinces Unies des Pays-Bas, signé à la Haye, le 16 Mai 1795 (27 Floréal an III.)

Traité

La République Française et la République des Provinces-Unies, également animées du désir de mettre fin à la guerre qui les a divisées, d'en réparer les maux par une juste distribution de dédommagemens et d'avantages réciproques, et de s'unir à perpétuité par une alliance fondée sur les vrais intérêts des deux peuples, ont nommé pour traiter définitivement de ces grands objets, sous la ratification de la convention nationale et des États-Généraux, savoir :

La République Française, les citoyens Rewbell et Sieyes, représentans du peuple.

Et la République des Provinces-Unies, les citoyens Peter-

(1) Zie p. 15

(2) Zie p. 5.

(3) Voor zoover onder de Staten als hertog van Brabant; met de schadeloosstelling van den Prins-Bisschop van Luik werd later rekening gehouden.

(4) Zie p. 15

(5) De plaatsen die er deel van uitmaakten vindt men in A. J. Flament, de politieke indeelingen van het 2^e kwartier of overkwartier van Gelderland. Maastricht. 1894. 8^o. p. 9.

Paulus, Lestovenon, Mathias Pons et Hubert, membres des Etats-Généraux, lesquels après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, ont arrêté les articles suivans.

Art. I etc.

Art. XI. La République Française restitue pareillement et dès à présent, à la République des Provinces Unies tout le territoire, pays et villes faisant partie, ou dépendant des Provinces-Unies sauf les réserves et exceptions portées dans les articles suivans.

Art. XII. Sont réservés par la République Française, comme une juste indemnité des villes et pays conquis restitués par l'article précédent:

1. La Flandre hollandaise, y compris tout le territoire qui est sur la rive gauche du Hondt.
2. Maastricht, Venloo et dépendances ainsi que les autres enclaves et possessions des Provinces-Unies situées au sud de Venloo, de l'un et l'autre côté de la Meuse.

Art. XIII, etc.

Fait à la Haye, le 27 Floréal an III de la République Française, 16 Mai 1795.

Signé, Rewbell, Sieyes, et P. Paulus, H. Lestovenon, B. Mathias Pons, Hubert.

Wat nu den afstand betreft der Oostenrijksche landen namelijk : de Oostenrijksche partage der landen van Daclhem (1), 's Hertogenrade (1) en Valkenburg (1), het Oostenrijksch overkwartier (2), werd eerst later, nadat die landen reeds *geheel* met Frankrijk waren vereenigd en *tal van wetten*, waaronder de belangrijkste, zooals op den *burgerlijken stand*, waren ingevoerd en inwerking geweest, een verdrag gesloten met Oostenrijk. Dit geschiedde bij het tractaat van Campo-Formio.

In het tractaat van Campo-Formio tusschen den Duit-schen Keizer, Koning van Hongarijen en Bohemen ter eenre zijde en de Fransche Republiek ter andere zijde

(1) De plaatsen die daarvan deel uitmaakten zie bijl.

(2) Zie A. J. Flament. De politieke en rechterlijke indeelingen van het tweede kwartier of overkwartier van Gelderland. Maastricht 1894 8° p. 4—6.

den 26 Vendémiaire an VI (17 October 1797) gesloten en bekrachtigd bij wet van 13 Brumaire an VI (3 Nov. 1797) (1), geregistreerd in het Departement der Nedermaas, onder N^o 337, 25 Nivôse an VI (14 Jan. 1798) werd aldus bepaald :

„Art. III. Sa Majesté l'empereur, roi de Hongrie et de Bohême, renonce pour Elle et ses successeurs en faveur de la République Française à tous ses droits et titres sur les cidevant provinces Beligiques, connues sous le nom de Pays-Bas Autrichiens. La République Française possédera ces pays à perpétuité en toute souveraineté et propriété et avec tous les biens territoriaux qui en dépendent.

„Art. XIII. Les titres domaniaux et archives des différens pays cédés ou échangés par le présent traité seront remis dans l'espace de trois mois à dater de l'échange des ratifications aux puissances qui en auront acquis la propriété. Les plans et cartes de forteresses, villes et pays, que les puissances contractantes acquièrent par le présent traité leur seront fidèlement remis.

Wat de vrije Rijksheerlijkheden betref in onze provincie *feitelijk* in 1794 nog (2) Cartils (thans gehucht van Wilré), Mesch, Rimbürg, Ryckholt, Slenaken, Steyn, Thorn, Wylre, de twee onder één heer vereenigde vrije Rijksheerlijkheden Wittem, Eys, en een gedeelte van de vrije Rijksheerlijkheden Kessenich, alsmede van het Prinsbisdom Luik, waartoe gelijk wij zagen (p. 6) de gemeenten St. Pieter, Breust, Heel en Neeritter behoorden, zoo waren de onderhandelingen over den afstand daarvan en de schadeloosstelling der oude bezitters meer ingewikkeld.

Behalve het land van Luik, waren in de wet van 9 Vendémiaire an IV deze vrije Rijksheerlijkheden als enclaves der toen met Frankrijk vereenigde landen beschouwd. Nog moest men de oude bezitters schadeloos stellen.

In het voornoemd tractaat van Campo-Formio werd in art. XX aldaar bepaald omtrent de pacificatie van het Duitse Rijk.

„Art. XX. Il sera tenu à Rastadt un congrès unique-

(1) Bull. 166, N^o 1600).

(2) Zie verder Bijl.

ment composé de plénipotentiaires de l'Empire germanique et de ceux de la République Française pour la pacification entre ces deux puissances. Ce congrès sera ouvert un mois après la signature du présent traité ou plutôt s'il est possible.

(Bulletin des lois N° 166, N° de la loi 1600.)

In het geheim tractaat 1 December 1797 tusschen Oostenrijk en Frankrijk gesloten te Rastadt kwam men tot geen accoord. Wel was als basis aangenomen voor den vrede, „que l'empire sera tenu de donner aux princes héréditaires qui se trouvent dépossédés à la rive gauche du Rhin un dédommagement qui sera pris dans le sein dudit empire.

Dientengevolge werd, bij den vrede te Luneville, tusschen den Duitschen Keizer in het Duitse Rijk ter eenre zijde en de Fransche Republiek ter andere zijde den 20 Pluviôse an IX (9 Februari 1801), gesloten en door wet van 28 Ventôse van dat jaar (19 Maart 1801) (1) bekrachtigd het volgende bepaald :

„Art. VI Sa Majesté l'Empereur et Roi, tant en son nom qu'en celui de l'empire germanique consent à ce que la République Française possède désormais en toute souveraineté et propriété les pays et domaines situés à la rive gauche du Rhin et qui faisaient partie de l'Empire Germanique ; de manière qu'en conformité de ce qui avait été expressément consenti au congrès de Rastadt par la députation de l'Empire et approuvé par l'Empereur, le thalweg du Rhin soit désormais la limite entre la République Française et l'Empire germanique, savoir depuis l'endroit où le Rhin quitte le territoire helvétique jusqu'à celui où il entre dans le territoire batave.

Art. VII. Et comme par suite de la cession que fait l'empire à la République française plusieurs princes et états de l'empire se trouvent particulièrement dépossédés en tout ou en partie tandis que c'est à l'Empire germani-

(1) Bulletin des lois 76 N° 393, geregistreerd N° 720, 3 Floréal an IX.

que collectivement à supporter les pertes résultant des stipulations du présent traité, il est convenu entre Sa Majesté l'Empereur et roi tant en son nom qu'au nom de l'Empire germanique et la République Française, qu'en conformité des principes formellement établis au congrès de Rastadt, l'Empire sera tenu de donner aux princes héréditaires qui se trouvent dépossédés à la rive gauche du Rhin, un dédommagement qui sera pris dans le sein du dit Empire suivant les arrangements qui d'après ces bases seront ultérieurement déterminés.

Art. XVII. Les articles XII, XIII (1), XV, XVI, XVII et XXIII du traité de Campo-Formio sont particulièrement rappelés, pour être exécutés suivant leur forme et teneur, comme s'ils étaient insérés mot à mot dans le présent traité.

De schadevergoeding waarvan in art. VII sprake is, werd op den Rijksdag te Regensburg 25 Februari 1803 door den Keizer van Duitschland en 9 Mei door den Russischen en den Franschen gezant, die resp. namens den Keizer van Rusland en den 1^{en} Consul «intervention amicale» verleenden, geratificeerd te Regensburg, definitief geregeld.

Omtrent de vergoeding van den graaf van Plettenberg voor Wittem en Eys, afgestaan aan de Fransche Republiek en deel uitmakend van het Département de la Meuse Inférieure werd bepaald :

§ XXIV. Au comte de Plettenberg pour Wittem et Eys : les endroits de Miedingen et Sullmingen, détachés de Hegbach avec la dime de Baldringen et cinq arpens de bois, pris sur les parties de forêts les plus voisines de Mietingen, savoir: Celles de Wolfloch, Laitbühl et Schneckenkau ; plus une rente annuelle de six mille florins sur Buxheim (2).

Supplément au recueil des principaux traités.... par George Frédéric de Martens III, 271—272.

Aan den graaf van Törring-Ittenbach, als heer van Gronsfeld, werd als vergoeding voor het verlies van Gronsfeld afgestaan aan het Département de la Meuse Inférieure toegewezen :

(1) Art. XIII betreft de archieven.

(2) Toegewezen aan den Graaf van Ostern.

§ XXIV. „Au comte de Törringen (*sic*) pour Gronsfeld, l'abbaye de Guttenzell.

Supplément au recueil des principaux traites par George Frédéric de Martens. III, 273.

Omtrent de vergoeding toe te kennen aan den Graaf van Goltstein wegens den afstand van Slenaken aan het Département de la Meuse Inférieure werd bepaald :

§ XXIV. „Au comte de Goltstein pour Slenacken : une rente annuelle de mille huit cent cinquante florins, dont mille sept cent sur Buxheim (1), et cent cinquante sur Schussenried.”

De prins-bisschop van Luik werd bij § 75 schadeloos gesteld voor het afgestaan territorium met f. 20000.

De prins-bisschoppen en de abten en abdisen die aan het hoofd van Rijksabdijen stonden en hun kapittels, waaronder voor zoover het grondgebied dezer provincie betrof, de vorstin-abdis der hoogadelijke vrije Rijksabdij Thorn met haar grondgebied behoorde, werden ook *niet* door grondgebied maar door een lijfrente, huisvesting, enz. schadeloosgesteld. Al de bezittingen hunner abdijen gingen aan de nieuwe bezitters van den grond over, dus wat de abdij van Thorn betreft aan de Fransche Republiek. Hun, even als den Prins-bisschoppen werd zekere rechtsmacht gelaten over hun personeel. Over dit alles handelen de §§ XXXV, XXXVI en XLIX tot en met LVI, waarin ook over de mediate abdijen wordt gehandeld.

Welke schadeloosstelling de bezitters der vrije Rijksheerlijkheden Rimbürg, Mesch (het kapittel van St. Adelbert te Keulen), Kessenich, Cartils, Steyn, Wylre en Ryckholt kregen, vind ik nergens vermeld. De heerlijkheid Steyn had in 1794 verschillende bezitters.

Dit wat het grondgebied van het tegenwoordig Limburg betreft, voor zoover het deel uitgemaakt heeft van het departement der Nedermaas en der Ourthe van 1 Oct. 1795 tot 1814.

(1) Toegekend aan den Graaf van Ostein.

In supplément au recueil des principaux traités par George Frédéric de Martens III, 273.

Anders was het gesteld met de Cleefsche, Pruissisch-Geldersche en Gulicksche bezittingen, die deel uitgemaakt hebben van het Roerdepartement (1). (Wij zagen p. 33 dat Waubach en Eygelshoven hoewel Gulicksch, als geënclaveerd in het canton Rolduc, tot het dep. der Nedermaas hebben behoord). Daar werd het Fransche regiem ten volle, gelijk wij zagen, eerst in 1802 ingevoerd en toen eerst die landen met Frankrijk definitief vereenigd.

Met den Koning van Pruisen, als hertog van Cleve, waartoe in onze provincie Gennep, Mook, Ottersum en Heyen hebben behoord (2) en van het Pruissisch overkwartier van Gelder (3) werd reeds spoedig door Frankrijk een verbond gesloten. Met den koning van Pruisen die eerst als bondgenoot van Oostenrijk, Frankrijk had bestreden, werd reeds 5 April 1795 te Basel een tractaat gesloten, waarbij bepaald werd dat het door de Franschen bezette grondgebied *voorloopig* zou bezet blijven.

Art. 5 van dit tractaat luidde :

Art. 5. Les troupes de la République Française continueront d'occuper la partie des Etats du Roi, situés sur la rive gauche du Rhin. Tout arrangement définitif à l'égard de ces Provinces, sera renvoyé jusqu'à la pacification général entre l'empire germanique et la France.

de Martens : Recueil des principaux traités, tom. VI. Gottingue J. Dietterich. 1800, p. 496—97.

Dit tractaat werd 5 Aug. 1796 (18 Thermidor an IV) gevolgd door een geheim tractaat te Berlijn tusschen de beide mogendheden. In art. 1 werd bepaald :

(1) Zie p. 36 en 37.

(2) Zie verder hierna in de Bijlage uitvoeriger wat tot het hertogdom Cleef in onze provincie behoord heeft.

(3) Zie A. J. Flament, de politieke en rechterlijke indeelingen van het tweede kwartier of overkwartier van Gelderland. Maastricht 1894 p. 7 en 8 en bijlagen A. B. C. D. p. 10—15.

Art. 1. L'intérêt des deux parties contractantes étant d'abord de s'entendre sur une indemnisation territoriale de la perte des provinces Prussiennes sur la rive gauche du Rhin pour le cas où la dite rive seroit cédée à la France, à l'époque de la paix avec l'Empire, on a jetté les yeux pour cet effet sur l'évêché de Munster, y compris le pays de Recklingshausen ; mais le gouvernement Français ayant manifesté le désir que la République des Provinces-Unies obtint en guise de dédommagement des cessions, qu'elle lui a faites, cette partie du susdit évêché qui s'étend depuis où l'Ems entre l'Est-Frise le long de cette rivière en la remontant jusqu'à Wintrup, de là en ligne droite sur Heyden et longeant ensuite la frontière du duché de Clèves jusqu'à l'endroit où elle coïncide avec celle de la Hollande ; S. M. Prussienne pour donner à la République Française une preuve de ces sentiments d'amitié, déclare, que lorsqu'il sera question de la cession de la rive gauche du Rhin à la France, Elle ne s'y opposera pas et comme alors pour dédommager les Princes séculiers qui perdront à cet arrangement, le principe de sécularisation devient absolument indispensable, S. M. consent à accepter le dit principe et Elle recevra en dédommagement de ses dites provinces trans-Rhénaues y compris l'enclué de Sevenaer, lesquelles dans ce cas seront cédées à la France, le reste de l'évêché de Munster avec le pays de Recklingshausen, déduction faite de la partie énoncée ci-dessus, moyennant leur sécularisation préalable, se réservant toutes les fois sa dite Majesté d'y ajouter ce qui pourroit être de sa convenance pour compléter son indemnisation, objet sur laquelle les deux parties s'entendront amicalement.

de Martens : Recueil des principaux traités depuis 1761, tom. VI, p. 654. Gottingue, Jean Chretien Dieterich. 1801.

Vervolgens waren Pruissens belangen ook begrepen in art. 20 van het tractaat van Campo-Formio, het geheim tractaat van Rastadt en art. 6 en 7 van den vrede van Luneville, alle drie hiervoor (p.49-51) meegedeeld of vermeld.

In het reces der deputatie van het Deutsche Rijk te Regensburg van 25 Februari 1803 werden aan den Koning van Pruisen in § 3, vergoedingen toegekend, onder anderen voor den afstand van Pruissisch Gelre en het gedeelte van Kleef, onder welke 2 landen Limb. dorpen hebben behoord, gelegen op den linker Rijnsoever, aan Frankrijk, welke afstand toen dus geratificeerd werd. Deze paragraaf luidt aldus.

§ 3. Au roi de Prusse, électeur de Brandebourg, pour le duché de Gueldre et la partie de celui de Clèves situées à la rive gauche du Rhin, la principauté de Moers, les enclaves de Sevenaer, Huissen et Mahlbourg, et les péages du Rhin et de la Meuse: les évêchés de Hildesheim et de Paderborn; le territoire d'Erfurt avec Untergleichen et tous les droits et propriétés mayençaises en Thuringen, d'Eichsfeld et la partie mayençaise de Tréfort, plus les abbayes de Herforden, Quedlinbourg, Elten, Essen, Werden et Cappenberg, et les villes impériales de Mülhausen, Nordhausen et Goslar, enfin la ville de Munster avec la partie de l'évêché de ce nom, située sur et à la droite d'une ligne tirée sous Olphen, passant par Seperad, Kakelsbeck, Heddingschel, Ghischink, Notteln, Hulschhofen, Nannhold, Nienborg, Uttenbrock, Grimmel, Schoenfeld et Greven, se prolongeant en suivant le cours de l'Ems jusqu'au confluent de l'Hoopsteraa, dans le comté de Lingen.

C. G. de Koch. Histoire abrégée des traités de paix entre les puissances de l'Europe depuis la paix de Westphalie..... ouvrage entièrement refondu par F. Schoell. Bruxelles, Meline, Cans et Co, 1837—1838, tom. II, p. 241.

Ook met het grondgebied van den keurvorst van Beyeren, Paltzgraaf van den Rijn (1) waren de Franschen niet zoo absoluut te werk gegaan; men had dit niet met Frankrijk vereenigd vóór 1801 (zie p. 40 hiervoor). Intusschen was reeds 24 Augustus 1801 (6 Fructidor an IX) een tractaat van vriendschap tusschen hem en de Fransche

(1) In 1801 Maximiliaan Joseph van Paltz-Zweibrücken.

Republiek gesloten, waarbij eerstgenoemde in art. 1, krachtens de toestemming des Keizers door art. 6 van het tractaat van Luneville gegeven, het hertogdom Gulick (1) onder anderen afstond aan de Fransche Republiek, terwijl in art. 3 Frankrijk zijn invloed beloofde ter uitvoering van de schadeloosstelling in art. 7 van het tractaat van Luneville, dat gelijk wij zagen op de tractaten van Campo-Formio en Rastadt gebaseerd was. (zie p. 49-51)

Art. I^{er}. Il y aura paix, amitié et bon voisinage entre la République française et l'électeur Palatin de Bavière. L'une et l'autre ne négligeront rien pour maintenir cette union, et se rendre réciproquement des services propres à resserrer, de plus en plus, les liens, d'une amitié sincère et durable.

Art. II. Sa majesté l'Empereur et l'Empire ayant consenti, par l'article VI du traité conclu à Lunéville, le 20 pluviôse an IX de la République (ou le 9 février 1801), à ce qu'il la République française possède désormais, en toute souveraineté et propriété, les pays et domaines situés sur la rive gauche du Rhin et qui faisaient partie de l'Empire germanique, son altesse électorale Palatine de Bavière renonce pour elle, ses héritiers et successeurs, aux droits de supériorité territoriale, de propriété et autres quelconques que sa maison a exercés jusqu'ici et qui lui appartenaient sur les pays et domaines à la rive gauche du Rhin. Cette renonciation a lieu nommément pour le duché de Juliers, le duché de Deux-Ponts avec ses dépendances, et tous les bailliages du Palatinat du Rhin situés sur la rive gauche de ce fleuve.

Art. III. Convaincue qu'il existe un intérêt pour elle à empêcher l'affaiblissement des possessions Bavaro-Palatines, et conséquemment de réparer la diminution de forces et de territoire qui résulte de la renonciation ci-dessus, la République française s'engage à maintenir et à défendre efficacement l'intégrité des susdites possessions à la droite

(1) De plaatsen van het tegenw. hertogdom Limburg die daartoe behoorden, zie bijlage.

du Rhin, dans l'ensemble et l'étendue qu'elles doivent avoir, d'après le traité et les conventions conclus à Teschen le 13 mai 1779, sauf les cessions qui auraient lieu du plein gré de son altesse électorale et du consentement de toutes les parties intéressées.

La République française promet, en même temps, qu'elle usera de toute son influence et de tous ses moyens pour que l'article VII du traité de paix de Lunéville, en vertu duquel l'Empire est tenu de donner aux princes héréditaires qui se trouvent dépossédés à la rive gauche du Rhin, un dédommagement pris dans son sein, soit particulièrement exécuté à l'égard de la maison électorale Palatine de Bavière; en sorte que cette maison reçoive une indemnité territoriale située, autant que possible, à sa bienséance, et équivalente aux pertes de tous les genres qui ont été une suite de la présente guerre.

Art. IV. Les parties contractantes s'entendront, dans tous les temps, en bons voisins, et suivant, de part et d'autre, les principes d'une parfaite équité, pour régler les contestations qui auraient lieu, soit par rapport au cours du thalweg entre les Etats respectifs, qui, aux termes de l'article VI du traité de paix de Luneville, sera désormais la limite du territoire de la République française et de l'Empire germanique, soit par rapport à la navigation du Rhin et au commerce, soit à l'égard des constructions à faire sur l'une ou l'autre rive.

(Loi qui ordonne la promulgation du traité de paix conclu entre la République Française et d'Electeur palatin de Bavière du 17 Frimaire an X (8 Dec. 1801) Bulletin des lois, 3^e série t. IV. bulletin N^o 140. N^o de la loi 1062, p. 537.)


Eindelijk werd de paltzgraaf, in het meergemeld Rijks-reces van Regensburg 25 Feb. 1803, aldus schadeloos gesteld voor het aan de Fransche Republiek afgestane grondgebied, o. a. voor het afstaan van zijne bezittingen aan den linker-Rijnsoever, waaronder het hertogdom Gulick, waartoe in

Limburg behoorden Sittard, het ambt Born, het land van Ter Heyden enz. (1):

§ 2. A l'Electeur palatin de Bavière, pour le Palatinat du Rhin les duchés de Deux-Ponts, Simmern et Juliers, les principautés de Lantern et Veldenz, le marquisat de Berg-op-Zoom, la Seigneurie de Ravenstein et autres seigneuries situées dans la Belgique et en Alsace: l'évêché de Würzburg, sous les réserves ci-après, ceux de Bamberg, Freisingen, Augsbourg et celui de Passau, sauf la part ci-dessus de l'archiduc Grand-Duc, avec la ville et les faubourgs et leurs dépendances quelconques en deçà de l'Inn et de l'Iltz et, de plus, un rayon de cinq cents toises françaises à prendre de leur extrémité. Plus, la préyoté de Kempten, les abbayes de Waldsassen, Eberach, Irsée, Wengen, Soefflinge, Elchingen, Urberg, Roggenbourg, Wetenhausen, Ottobeuern, Kaiserheim et Saint Ulric; plus les droits, propriétés et révenus ecclésiastiques dépendans des chapitres, abbayes et couvens situés dans la ville et banlieue d'Augsbourg, à la réserve de tout ce qui est compris dans ladite ville et sa banlieue, enfin les villes impériales ou villages de Rothenbourg, Weissenbourg, Windsheim, Schweinfurt, Gochsheim, Sennfeld, Kempten, Kaufbeuern, Memmingen, Dinkelsbühl, Nordlingen, Ulm, Bopfingen, Buckhorn, Wangen, Leutkirch et Ravensbourg, avec leurs territoires, y compris les Fryenleute der Leutkircher-Heide.

Extr. du Suppl. au recueil des Traités par George Frédéric de Martens, tom. III, p. 249.

(1) Zie hierna breedvoerig in de bijlage. p. 64.



BIJLAGE.



De politieke en rechterlijke indeeling van het grondgebied van Limburg vóór de Fran- sche overheersching in 1794.

Het grondgebied van Limburg was toen verdeeld in of maakte deel uit van de volgende soevereine staten met de volgende schepengerechten :

I. *Heerlijkheid Valkenburg.*

Spaansch-Oostenrijksche partage.

Aan den Koning van Spanje werden toegewezen bij het partage-tractaat van 26 December 1661 de volgende dorpen en heerlijkheden enz. welke krachtens artikel 7 van het tractaat den 11^m April 1713 te Utrecht gesloten tusschen Frankrijk en de Staten Generaal door deze laatsten bij art : 1 van het 3^e barrière-tractaat te Antwerpen in 1715, 15 November tusschen Oostenrijk, Engeland en de Staten-Generaal gesloten, aan den Keizer als hertog van Oostenrijk, overgegeven werden. Het zijn : de volgende heerlijkheden : Valkenburg, Schinnen, Schin-op-Geul, Schinveld, Schaesberg, (Schaesberg en Scheidt), Strucht, (thans gemeente Schinveld) Oirsbeek (met de dorpen Oirsbeek, Merkelbeek, Bingelrade, alle thans afzonderlijke gemeenten), Jabeek, Geleen, in 1654, 26 Februari tot graafschap verheven, waaraan toen de parochie Spaubeek werd toegevoegd (Geleen met Lutterade en de parochie Spaubeek), Amstenrade, later graafschap, waarbij kort

na 1609 de heerlijkheid Oirsbeek door Werner Huyn van Amstenrade werd ingelijfd, Nuth, Vaesrade (thans gemeente Nuth en gedeeltelijk Hoensbroeck), Wynantsrade, Brunssum (in 1610 bij het graafschap Amstenrade ingelijfd met de heerlijkheid Oirsbeek), verder het markgraafschap Hoensbroeck (Brab. leen), en de Norbertinessen-abdij St. Gerlach bij Houthem.

Bij art. 19 v. h. tractaat van Fontainebleau, 8 Nov. 1785, kwamen de abdij St. Gerlach en de heerlijkheden Oud-Valkenburg, Schin-op-Geul, Schaesberg en Strucht aan de Staten-Generaal, die ze bij Staatsch Valkenburg voegden.

SCHEPENBANKEN :

De heerlijkheid Amstenrade, de heerlijkheid Oirsbeek, de parochie Merkelbeek en de parochie Bingelrade, ressorteerden rechterlijk onder de schepenbank van Oirsbeek.

De parochie Spaubeek en het dorp Lutterade ressorteerden met Geleen rechterlijk onder de schepenbank van Geleen.

De heerlijkheden Schinveld en Jabeek ressorteerden rechterlijk onder de schepenbank van Brunssum.

Verder waren er schepenbanken te Strucht, Oud-Valkenburg, Schaesberg, Schinnen, Vaesrade, Nuth, Schin-op-Geul en Wynantsrade.

II. *Heerlijkheid Valkenburg. — Staatsche partage.*

Aan de Staten-Generaal werden toegewezen bij het partage-tractaat in 1661: I. de stad en vrijheid Valkenburg, hoofdschepenbank, II. de hoofdbank Meerssen met de dorpen Meerssen, het dorp Houthem, (de eenige schepenbank in het land van Valkenburg, Staatsche partage, buiten de hoofdbanken en de heerlijkheden met schepenbank), het dorp Ambij, de heerlijkheid Borgharen, de heerlijkheid Itteren met het huis Meerssenhoven, de heerlijkheid Geul, Bunde en Ulestraten samen één schepengerecht, III. de hoofdbank Beek, met het dorp Beek, de heerlijkheden Elsloo (welks bezit litigieus en *rechtens* eene vrije Rijkshoerlijkheid des Duitschen Rijks was), Bemelen, (behoorend aan het kapittel van O. L. Vrouw te Maastricht), Bergh (behoorende aan het kapittel van St. Servaas te Maas-

tricht), IV. de hoofdbank Klimmen met de dorpen Klimmen, Hulsberg, Schimmert en de heerlijkheden Eysden, met St. Geertruid, Terblyt, Heer en Keer (deze laatste behorende aan het kapittel van St. Servaas), V. de hoofdbank Heerlen met het dorp Heerlen, (waaronder de tegenwoordige dorpen Voerendael en Nieuwenhaegen.

Bij artikel XIX van het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 kwamen de abdij St. Gerlach en de heerlijkheden Oud-Valkenburg, Schin-op-Geul, Strucht, Schaesberg bij het Staatsch gedeelte van het land van Overmaas.

Behalve de hoofdbanken en de schepenbank in het dorp Houthem, waren er schepenbanken in de volgende heerlijkheden: Borgharen, Itteren, Geul, Bunde en Ulestraten, (alle 3 één bank) Elsloo (1), Bemelen, Berg, Eysden, Terblijt, Heer.

III. *Land van 's-Hertogenrade.*

Spaansche partage sinds 1661 — Oostenrijksche sinds 1715.

Bij het partage tractaat van 1661, 26 Dec. kwamen aan Spanje :

1° de schepenbank van Kerkrade, bestaande in het dorp van dien naam,

2° de schepenbank van Simpelveld met de dorpen Simpelveld en Bocholtz,

3° de bank van Ubach, waarvan een gedeelte n. 1. Ubach-over-Worms thans aan Nederland behoort (en waarbij in 1888 de afgeschafte gemeente Rimburch werd gevoegd.) Het andere gedeelte Ubach-parochie behoort thans aan Pruisen. Verder behoorden tot de Spaansch-Oostenrijksche partage, thans aan Pruisen, de bank 's-Hertogenrade bestaande uit het stadje van dien naam, met uitzondering van het grondgebied der voormalige abdij 's-Hertogenrade of Rolduc (dat tot Nederlandsch Limburg behoort) en de dorpen Merckstein, Weltz en Roerdorp, Afden en Alsdorp.

IV. *Land van 's-Hertogenrade.*

Staatsch partage.

Bij het partage-tractaat van 26 Dec. 1661 kwamen de

(1) Door de Staten-Generaal betwiste Vrije Rijksheerlijkheid. Zie N° XXV.

Staten-Generaal in het bezit van de heerlijkheid Gulpen (het kerkdorp Gulpen) en de heerlijkheid Neuburg beiden ressorteerende onder de schepenbank Gulpen, van de heerlijkheid en schepenbank van Margraten en de bank van Holzeth, Vaals en Vylen.

V. *Heerlijkheid Daelhem.*

Spaansch-Oostenrijksche partage.

Spaansch sinds het partage-tractaat van 1661. (zie hiervoor onder Spaansch Valkenburg); Oostenrijksch sinds 1713—1715, zie ibidem.

De koning van Spanje verkreeg in 1661, 26 Dec., bij het partage-tractaat de dorpen Noorbeek en Mheer, thans Nederlandsch Limburg; de Waalsche dorpen: Cheratte met La Rochette, Richel (Ryckel), Housse, Mortier, Neufchâteau en Warsage (Weerst), de Vlaamsche dorpen Aubel, 's-Gravenvoeren (Fouron-le-Comte), St. Maartensvoeren (Fouron-St. Martin), Moulingen (Mouland) en de sterkte Elve of Navagne, allen thans gelegen in de Belgische provincie Luik, waarbij door art. XVIII van het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 gevoegd werden de geheele Staatsche partage, behalve Oost en Cadier.

VI. *Heerlijkheid Daelhem.*

Staatsche partage.

Bij het partage-tractaat van 1661, 26 Dec. kwamen aan de Staten-Generaal de schepenbank Oost (thans gemeente Eysden) en Cadier, (thans gemeente Keer en Cadier) en de volgende banken thans in de provincie Luik, die bij art. 18 van het tractaat van Fontainebleau van 8 Nov. 1785 aan Oostenrijk werden afgestaan: het stadje Daelhem met de schepenbank, de bank van Trembleur met de dorpen Trembleur, Bligni en St. André en de banken Bombaye en Feneur, de bank en de heerlijkheid Bernau (in 't heerlijk bezit van het kapittel van St. Servaas te Maastricht, en de bank en de heerlijkheid Olne.

VII. *Het twecheerig Maastricht*

onder het indivies bestuur van den Hertog van Brabant (sinds het tractaat van overgave van 22 Aug. 1632, de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden) en de Prins-Bisschop van Luik.

VIII. *Prins-bisdom Luik.*

Tot het prins-bisdom Luik, behoorden in onze provincie, behalve de indiviese helft van Maastricht, de heerlijkheid St. Pieter, de heerlijkheid Breust (thans gemeente Eysden), het vrijdorp Heel (thans gemeente Heel en Panheel, het vrijdorp Neeritter. In elk dezer plaatsen was eene schepenbank. Verder behoorden onder dit prins-bisdom het graafschap Horne, als Loonsch leen, waarin de Schepenbanken Haelen, (met de onderbanken Neer, Buggenum en Horné) de onderbanken Ophoven, Geystingen, (beide in Belgisch Limburg) en Beegden, die alle drie onder de Geldersche schepenbank van Wessem ressorteerden en de schepenbank Heythuysen met Roggel.

IX. *Overkwartier van Gelre.* *Spaansch-Oostenrijksch gedeelte.*

Zie: A. J. Flament, De pol. en recht. verdeelingen en in-deelingen v. h. Tweede Kwartier of Overkwartier van Gelderland. Maastricht, 1894, p. 4-6.

X. *Pruissisch Overkwartier van Gelre.*

Zie: Als voren, p. 7.

XI. *Staatsch gedeelte van het Geldersch Overkwartier.*

Zie: Als voren, p. 8.

XII. *Het Hertogdom Gulick.*

Tot het voormalig Rijksgebied van Gulik behoorden in onze provincie de dorpen Tegelen, (met Steyl) Melick, en Herkenbosch, het ambt Borne, het slot Millen en de steden Susteren en Sittard, de dorpen Broeksittard en Munstergeleen, een gedeelte der heerlijkheid Ter Heyden en tot in 1719 het feitelijk bezit der heerlijkheid Dalenbroeck. De heerlijkheid Borne schijnt oorspronkelijk te hebben bestaan uit de dorpen Borne, Holtum, Buchten, Urmond met Berg en Grevenbicht, Guttikhoven (thans gem. Limbricht), terwijl tot het latere ambt van Born (het 6^e van het hertogdom Gulick volgens Büssching VII, p. 337 en 338, en volgens dezen het ambt *Sittard* en *Born* genoemd), ook nog gerekend worden de

steden Susteren en Sittard, het dorp Dieteren, — eene grondheerlijkheid met afzonderlijke laatbank, thans deel uitmakende van Susteren, — het dorp Munstergeleen en het dorp Broecksittard, dat voorheen kerkelijk onder Sittard ressorteerde. Of Munstergeleen en Broecksittard niet reeds vroeger bij het ambt behoorden is eene vraag.

Tot de heerlijkheid Ter Heyden bij Aken, behoorde in onze provincie het gehucht Blyerheide onder Kerkrade en de dorpen Eygelshoven en Waubach (dit laatste thans onderdeel der gemeente Ubach-over-Worms), en in Pruisen, de dorpen Richterich, Banck, Steinstrasz, Horbach, Berensberg, Pannesheide, Klinkheide, Schützenheide, Kohlscheidt, vroeger Koolheide genaamd. De heerlijkheid Ter Heyden was leenroerig van het hof van Gulick en van de Keurkeulsche mankamer in Heerlen. In Eygelshoven was alleen een laatbank; de heer van ter Heyden mocht te Eygelshoven zelf geen schepenen aanstellen, hoewel hij de hooge of crimineele justitie daar had, en hij mocht in dit dorp ook geen voogdgedingen houden, maar spande de hooge vier-schaar en hield voogdgedingen te Horbach.

Schepenbanken in het Guliksch deel waren te Susteren, Born (voor Born, Holtum en Buchten), te Tegelen, Urmond (voor Urmond en Berg), te Grevenbicht, te Melick (voor Melick en Herkenbosch), te Sittard (voor Sittard, Broeksittard, Munstergeleen, en de thans Pruisische dorpen Wehr, Tuddern, Susterseel en Hillensberg).

De vrije Rijksheerlijkheid Limbricht was slechts in het ambt Borne geënclaveerd.

XIII. *Hertogdom Cleef.*

In onze provincie hoorde tot dit hertogdom Gennep en Ottersum (1) Mook (thans gemeente Mook-Middelaar, welk laatstgenoemd dorp tot Pruisisch Gelderland behoord heeft) (2) Heyen (thans gemeente Bergen, welk laatste dorp

(1) Gennep met de kerkdorpen Ottersum en Oeffelt vormden het baljuwschap Gennep, het 9^e der twaalf, die onder het provinciaal gerechtshof te Cleef ressorteerden (Büssching VII, p. 282.)

(2) Mook vormde met Kessel aan de Niers een jurisdictie van de kreitz van Cleef. (Büssching t. VII, p. 284 en XIV p. 64.)

vroeger deel uitmaakte van de heerlijkheid Well-Bergen in Pruisisch Gelre)

Schepenbanken : te Gennep, (voor Gennep, Ottersum en het thans tot Noord Brab. behoorend Oeffelt) te Mook, en te Heyen.

Vrije Rijksheerlijkheden.

Op het grondgebied van het tegenwoordig hertogdom Limburg lagen de volgende vrije Rijksheerlijkheden : Rimburg (thans gemeente Ubach voor Worms) Mesch, Ryckholt, Gronsfeldt, Cartils (gehucht onder Wittem) Wylre, Wittem, Slenaken, Eys (thans gemeente Wittem), Steyn, Thorn. In Horne had de heer den persoonlijke titel van Rijksgraaf (zie onder Luik p. 63) ; van de vrije Rijksheerlijkheid Kessenich hoorde slechts het dorp Hunsel tot Nederl. Limburg (Kessenich, Kinroy, Groot Beersel en de overige dorpen hooren tot België ; verder de 11 banken van St. Servaas (zie onder Kapittel van St. Servaas p 66) en de heerlijkheden Elsloo (zie p. 60 en 66), Limbricht (zie p. 66), Obbicht (zie p. 66). Nog maakten aanspraak op den titel van vrije rijksheerlijkheid: Terblijt en Bemelen (beide Staatsch Valkenburg), Mheer (Spaansch-Oostenrijksch Daelhem), en de volgende dorpen van het Oostenrijksch-Geldersche Overkwartier : Weert met Nederweert, Wesscm, Poll en Panheel; het dorp Stevensweert van het Staatsch Overkwartier van Gelre en Grevenbicht onder Gulick.

XIV. *Vrije Rijksheerlijkheid Gronsfeldt.*

Bestaande uit de dorpen Gronsfeldt met schepenbank voor de heerl. Heugem, de buurt Honthem en het dorp Eckelrade met kapel.

XV. *Vrije Rijksheerlijkheid Wittem tot 1732, daarna Rijksgraafschap Wittem-Eys-Slenaken 1732 tot circa 1773, daarna alleen Rijksgraafschap Wittem-Eijs,* bestond uit de parochiën Mechelen en Epen, en de dorpen Wahlwylre en Nyswylre.

XVI. *Vrije Rijksheerlijkheid Slenaken.*

Afzonderlijk sinds circa 1773, van 1732 tot dien tijd met Wittem-Eys vereenigd.

XVII. *Mesch.* XVIII. *Ryckholt.* XIX. *Wylre.* XX. *Steijn.*
XXI. *Rimburg.* XXII. *Cartils.*

XXIII. *Rijksabdij Thorn*

Het land van Thorn was verdeeld in vier kwartieren

1° Het stadje Thorn, de hoofd- en residentieplaats der abdis en van het kapittel, 2° Stramproy, 3° Grathem en Baxem 4° Ittervoort Elle et Haelre. Aan het hoofd van ieder kwartier stonden twee burgemeesters en een schepengerecht, was er te Thorn en te Grathem.

XXIV. *Kapittel van St. Servaas te Maastricht*
met de onderhoorige 11 schepen- (1 en de laatbanken.

XXV. *Elsloo.*

Deze vrije rijksheerlijkheid werd betwist door de Staten-Generaal sedert 1632; in het partage-tractaat van 26 Dec. 1661 bleef het geschil onbeslecht (zie p. 60)

XXVI. *Obbicht met Papenhoven*
(hoewel Geldersch en Loonsch leen)

Bij art. 14 van het tractaat van Fontainebleau stond de Keizer zijn rechten op de 11 banken van St. Servaas, bij art. 19 die op Obbicht met Papenhoven, en bij art. 22 die op Elsloo aan de Staten-Gener. Nederl. af.

XXVII. *Limbricht,*
ofschoon leenroerig van Gulick, Valkenburg en Loon.

(1) Hieronder op het grondgebied van het tegenw. hertogdom slechts Berg en Heer met Keer, (zie p. 60 en 61).

BIJVOEGSELS.

P. 6 regel 7—5 v. o. „Gedeelten van eenige thans Limburgsche gemeenten, die later deel uitmaakten van het departement der Ourthe”.

en P. 8. 5—9 r. v. b. waar gezegd wordt dat de 8^e arrondissemens administratie zich uitstreckte over het op den linker Maasoever gelegen gedeelte van Luikerland, dat tot gedeelten van het tegenwoordig hertogdom Limburg betrekking heeft:

Van die gedeelten van thans Limburgsche gemeenten op den linker oever der Maas gelegen en vòòr de indeeling van 14 Fructidor an III (zie p. 10) behoorende tot Luikerland en 21 Fructidor an II (zie p. 6) bij het land van Luik gevoegd, heeft slechts een gedeelte van Lixhe, in 1843 bij Eysden gevoegd, krachtens de voorn. indeeling van 14 Fructidor an III deel uitgemaakt van het departement der Ourthe, de overige gedeelten, namelijk van Op-canne en Lanaye (Ternaye) in 1843 bij St. Pieter, het gedeelte van Ternaye in 1843 bij Eysden, en gedeelten van Nedercanne in 1843 bij Oud-Vroenhoven gevoegd zijn bij laatsgenoemde indeeling, met de gemeenten waar zij toen toe behoorden, nl. Op-canne, Neer-canne en Lanaye bij het dep. der Nedermaas gevoegd, (nl. bij canton Riempest zie p. 11 N^o 16)

P. 44—55. (Dep. der Ourthe) Behalve Lixhe behoorde geen der hier opgenoemde gemeenten tot het land van Luik.

Gemenich en Sippenaken, plaatsen van het oud hertogdom Limburg (district Montzen) werden krachtens de indeeling van 24 Brumaire an III (zie p. 7.) onder de administratie van het arrondissement Limburg gebracht. Moulingen en 'sGravenvoeren werden bij voornoemde indeeling onder de

administratie van het arrondissement Maastricht gebracht, als behoorend tot het land van Daelhem, maar bij de indeeling van 18 Frimaire an III (p. 9) daaraan onttrokken en bij het voornoemd arrondissement van Limburg gevoegd.

P. 29 tot 33.

Behalve de op deze bladzijden als thans aan Nederland behorende gemeenten vermeld, behooren thans nog deelen der volgende Belgische gemeenten, die vòòr 1814 tot het departement der Nedermaas behoord hebben, tot de hier na te noemen Nederl. gemeenten sinds 1839—1843 :

Gedeelte van Veldwezelt (canton Bilsen) in 1843 bij Oud-Vroenhoven gevoegd.

Gedeelte van Op-canne (canton Maastricht-sud) in 1843 bij St. Pieter gevoegd.

Gedeelte van Lanaye (canton Maastricht-sud) in 1843 bij St. Pieter en Eysden gevoegd.

Gedeelte van Neder-canne (canton Maastricht-sud) in 1843 bij Oud Vroenhoven gevoegd.

Gedeelte van Boorshem (canton Mechelen) in 1843 bij Geul gevoegd.

Gedeelte van Leuth (canton Mechelen) in 1843 bij Steyn gevoegd.

Gedeelte van Meeswyck (canton Mechelen) in 1843 bij Urmond gevoegd.

Gedeelte van Lanaeken (canton Mechelen) nl. gedeelte van Caberg en Smeermaas in 1839 en 1843 bij Oud-Vroenhoven gevoegd.

Gedeelte van Bockhout (canton St. Trond) in 1843 bij Weert gevoegd.

Gedeelte van Eelen (canton Maeseyck) nl. Visschersmaas en Danielsweert in 1839 bij Roosteren gevoegd, terwijl Danielsweert in 1840 bij Grevenbicht werd gevoegd.

Gedeelte van Kessenich (canton Maeseyck) in 1843 bij Neeritter gevoegd.

Gedeelte van Maeseyck (canton Maeseyck) bij Ohe-en-Laak gevoegd.

Verdere veranderingen door toevoeging van deelen van gemeenten die tot de departementen der Roer en der Ourthe

behoord hebben bij gemeenten van Nederl. Limburg, die vòòr 1814 tot het departement der Nedermaas behoorden, vindt men p. 36—37, 44—45. (Vaals, Bocholtz, Nieuwstad, Belfeld, Tegelen, Bergen, Arøen en Velden, Wittem, Noorbeek, Mesch en Eysden betreffend.)

Verder hadden de volgende bijvoegingen en afnemingen na 1814 plaats tusschen tot Nederlandsch Limburg behorende gemeenten onderling :

Canton Galoppe (Gulpen).

Strucht is bij Schinveld gevoegd en een deel van Gulpen werd in 1841 aan Wittem toegevoegd en een deel van Wittem aan Gulpen.

Breust en Eysden zijn 6 Maart 1828 verdeeld over de gemeente Eysden en St. Geertruide, die toen werden opgericht. Oost is bij Eysden gevoegd.

Cadier is 6 Maart 1828 bij Keer gevoegd en Heer is toen van de gem. Heer en Keer gescheiden en een afz. gemeente geworden.

Canton Maestricht sud:

Vroenhoven is in 1839 bij de gemeente Oud-Vroenhoven gevoegd.

Canton Oirsbeek

Vaesrade is tusschen Nuth en Hoensbroek verdeeld, een deel van Hoensbroek bij Nuth gevoegd.

Canton Rolduc

Rimburg is bij Ubachs-over-Worms gevoegd.

Canton Ruremonde

Poll is van de gemeente Poll en Panheel gescheiden en bij Wessem ingelijfd ; Panheel is met Heel vereenigd ; Oolder en Kelpen zijn van Wessem afgenomen en bij Grathem gevoegd.

Canton Maeseyck.

Een deel van Ittervoort schijnt tusschen 1813 en 1822 bij Thorn gevoegd te zijn.

P. 30. 5e regel van boven. De grenzen van Mheer en 's Gravenvoeren werden vastgesteld bij besluit der Centrale Administratie in dato 29 Pluviôse an VIII (18 Feb. 1800)

welk arrêté bekrachtigd werd door arrêté der Consuls van 19 Frimaire an X (10 Dec. 1801.)

Reg. aux lois et arrêtés (du Gouv.) dl. 7, fol. 60 gereg. onder N° 783 den 3 Nivôse an X (24 Dec. 1801) voor het dep. der Nedermaas.

P. 32 12e regel van boven. Luiksch Gestel hoort bij N.-Brabant.

P. 32. 3e aantekening; tot welke gemeente respectievelijk Groot-Beersel Maenlostraat, Molenbeersel, Boomerstraat en Winkel behoord hebben, vindt men verschillend opgegeven. Blijkens later gevonden gegevens aldus: Molenbeersel, Maenlostraat en Boomerstraat behoorden voor 5 Nov. 1842 tot Neeritter; Winkel tot Ittervoort, Grootbeersel tot Ittervoort en Hunsel

Beersel dat 12 April 1845 van Kessenich werd afgenomen is waarschijnlijk het deel van Grootbeersel dat aan Kessenich was gebleven tijdens het Fransche bestuur, vòòr welken tijd, onder het oud bestuur, Grootbeersel tot de Vrije Rijksheerlijkheid Kessenich behoorde.

P. 44 reg. 10 en 11 v. b. lees: de gemeente Meerlo uit de dorpen Meerlo, Blitterswijk, Swolgen en Tienray.

P. 44 13° r. v. b. lees: en 't gehucht Oostrum.

P. 63 9e regel van boven, onder Haelen hoort ook Nunem.

P. 63. 16e regel v. b. vervallen de woorden: „en de overige dorpen”; als zijnde Beersel een deel van Grootbeersel geweest vòòr 1794.

P. 63. 11e regel v. o. Tegelen behoorde onder het ambt Bruggen vòòr 1794.

P. 65. 5e en 4e regel van o. Epen behoorde onder de gem. Wittem ook Nieswiller en Wahlwiller.

P. 36. 5° en 2° regel van onder en p. 63, 5° regel van onder, de gemeente Born bestaat thans uit de dorpen Born, Holtum en Buchten, de gem. Urmond uit Urmond en Berg.

P. 65. 10e regel van onderen, lees voor Heugem een; en de woorden: het kerkdorp Heugem, Honthem en Eckelrade behooren thans onder de gem. Gronsfeld.

P. 66. 7e regel van boven, Elle en Haelre behooren thans onder Hunsel.

